

Havel, Dalibor

Listinné písmo v kanceláři Václava II. (1283-1305) a Václava III. (1305-1306). : I, (přehled písářských individualit)

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. C, Řada historická.
2000, vol. 49, iss. C47, pp. [71]-131

ISBN 80-210-2599-9

ISSN 0231-7710

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/102664>

Access Date: 28. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

DALIBOR HAVEL

LISTINNÉ PÍSMO V KANCELÁŘI VÁCLAVA II. (1283–1305) A VÁCLAVA III. (1305–1306)

I

(Přehled písarských individualit).

Studie, jejíž první díl zde předkládám, tvoří jednak součást řešení širšího tematu, jehož předmětem je pokus o postižení základních vývojových tendencí v listinném písmu u nás na přelomu XIII./XIV. stol., jednak je přípravou na pokračování ve vydávání kritické edice českého diplomatického materiálu přemyslovského období *Codex diplomaticus et epistolaris regni Bohemiae (CDB)* pro léta 1283–1306 (resp. 1310).

Zejména tento druhý aspekt s sebou přinesl nutnost vyjádřit se v prvé řadě k přípravným studiím, které již byly v souvislosti s přípravou pokračování CDB vykonány a které přistupovaly k příslušným pramenům z hlediska diplomatické interpretace.

Vzhledem k tomu, že z dosavadních studií se kanceláři Václava II. a Václava III. systematicky věnovaly práce Ivana Řeholky, Miloslava Pojsla a Ludmily Sulitkové, je součástí soupisu produkce u každého písaře ve formě záhlaví (provedeného drobnějším tiskem) rekapitulace jejich písarských atribucí,¹ za-

¹ Řeholka DP = Řeholka, I.: *Diplomatář listin Václava II. a Václava III. I (1283–1291)*, Brno 1969 (netištěná diplomní práce). Řeholka DisP = Ř e h o l k a , I.: *Kancelář Václava II. a Václava III. I (České a polské oddělení kanceláře let 1283–1297)*, Brno 1971 (netištěná PhDr. disertace). Pojsl DP = P o j s l , M.: *Diplomatář listin Václava II. II (1292–1298)*, Brno 1969 (netištěná diplomní práce). Pojsl DisP = P o j s l , M.: *Kancelář posledních Přemyslovců Václava II. a Václava III. II (Moravské oddělení v letech 1285–1297)*, Brno 1971 (netištěná PhDr. disertace). Vavřínová DP = V a v ř í n o v á , L.: *Diplomatář listin Václava II. a Václava III.*, Brno 1969 (netištěná diplomní práce). Vavřínová DisP = V a v ř í n o v á , L.: *Kancelář Václava II. a Václava III. III (České oddělení v letech 1297–1306)*, Brno 1970 (netištěná PhDr. disertace).
SAP = P o j s l , M., Ř e h o l k a , I., S u l i t k o v á , L.: *Panovnická kancelář posledních Přemyslovců Václava II. a Václava III.*, SAP 24, 1974, s. 261–365.

tímco v hlavním textu upozorňuji kromě výše zmiňovaných autorů i na starší dílčí písarské atribuce (J. Šebánek, S. Dušková, V. Vašků), které se týkají zejména výrazných notářských osobností (protonotář Jindřich, Petr Angeli aj.).

Do tabulek k jednotlivým písarským siglám umisťuji svá řešení jednotlivých písarských atribucí, v nichž usiluji o zachycení pokud možno celé písarské produkce jednotlivých písarských rukou, takže sleduji i ty případy, kdy písař během svého působení vystřídal více kancelářů. Avšak pro závěr XIII. a počátek XIV. století se není možné omezit pouze na diplomatický materiál v užším slova smyslu, tedy jen na originální listiny, je třeba pokusit se vyčerpávat všechny písemné prameny, které svým obsahem či alespoň vnějšími znaky (užitím písma diplomatického původu apod.) implikují možnost svého vzniku v kancelářském prostředí ve sledovaném období. Proto jsem zohlednil také ty prameny, jejichž obsah se tradičně interpretuje jako formulářová sbírka (resp. v tomto nejstarším období se často jedná o různě obsáhlé fragmenty těchto sbírek).

Různost prostředí působnosti a variabilita typů jednotlivých pramenů, na nichž jsou jednotliví písaři identifikováni, pochopitelně způsobuje kolísání duktu individuální písarské ruky, a tak pro paleografickou analýzu písma přelomu XIII./XIV. století roste význam prezentace „morfologických repertoárů“ jednotlivých písarských rukou, které budou součástí druhého dílu.

Jádro tohoto prvního dílu tvoří teze, jež jsem obhájil v červnu roku 1996 jako svou diplomní práci (*Diplomatická minuskula v kanceláři posledních Přemyslovců Václava II. a Václava III. I a II*. Brno 1996) na Ústavu pomocných věd historických a archivnictví FF MU v Brně. Vedoucímu své práce — prof. Dr. Miroslavu Flodrovi — chci vyjádřit upřímný dík za všestrannou pomoc, podporu a odborné vedení mé práce. Současně děkuji kolegovi Mgr. Martinu Čihálíkovi za počítačové zpracování obrázků v obrazové příloze.

Jsem si vědom toho, že vznik této studie byl umožněn existencí fotografické sbírky tvořící součást aparátu CDB založeného Prof. Dr. Jindřichem Šebánkem a Prof. Dr. Sášou Duškovou, který je na našem Ústavu budován již několik desetiletí. A tak i všem těm, kteří se postupně podíleli na jeho tvorbě, patří můj dík.

V 1⁺

č. 1: Řeholka DP: V 1X, Řeholka DisP: V 1, Vavřínová DisP: V 1 [srv. též mou V 2], SAP: V II 1.

1.	1283, XI. 6. Brno	Václav II. pro klášter tišnovský.	RBM II, č. 1301
----	----------------------	-----------------------------------	-----------------

Diplomatické výhrady k listině psané rukou V 1⁺ vyslovil již Emler,² který ji však při zpracovávání v poznámce uvedené studie (tedy roku 1878) znal jen z

² E m l e r , J.: *Die Kanzlei der Böhmischen Könige Přemysl Ottokars II. und Wenzels II.*

opisu, v RBM II (1882) je již „ex orig.“. Pokus o chronologické zařazení této listiny na základě paleografické kritiky, avšak bez bližšího zdůvodnění, je učiněn v práci M. Wieden.³ Za „falzum kláštera tišnovského“ ji označuje I. Řeholka.⁴

V 2.

č. 4: Řeholka DP: V 1, Řeholka DisP: V 1, Vavřínová DisP: V 1 [srv. mou V 1], SAP: V II 2

č. 7: Pojsl DP: V 1, Vavřínová DisP: V 1 [srv. mou V 1], SAP: V II 30

1.	1280, - ⁵ U Vyšehradu	Kapitula vyšehradská volí ze svého středu pět osob k vyřizování potřebných věcí.	CDB VI, č. 115 ⁺
2.	1281, II. 2. Praha	Jitka abatyše a konvent kláštera sv. Jiří prodávají klášteru plaskému čtvrtinu hráze na Vltavě.	CDB VI, č. 128
3.	1281, III. 10. Praha	Petr, probošt zderazský, prohlašuje smlouvu mezi sebou a Gerhardem, opatem plaským, o pevnosti v klášteře potvorovském.	CDB VI, č. 132
4.	1283, XI. 21. Praha	Václav II. uděluje magdalenitkám ves Zahražany.	RBM II, č. 1302

und die aus derselben hervorgegangenen Formelbücher, Abhandlungen der könig. böhm. Gessellschaft der Wissenschaften, VI. Folge, 9. Band, Klasse für Philosophie, Geschichte und Philologie — Nr. 2, Prag 1878, s. 47, pozn. 1: „... Gegen das Jahr 1283 streitet einmal das vorzeitige Vorkommen des Probstes von Sadská als Protonotar, dann der Titel Wenzels II., der vor dem J. 1285 nur in dieser Urkunde „rex Boemiae und marchio Moraviae“, sonst aber immer „dominus et heres Boemiae et marchionatus Moraviae“ lautet, und schliesslich bieten auch die Zeugen gewisse Schwierigkeiten ... Wir glauben also, dass die Urkunde entweder erst in das J. 1285 oder später zu setzen oder dass sie unecht ist.“

3 W i e d e n , M.: *Die völkische Zusammensetzung der Böhmisches Hofkapelle bis 1306 II*, ZfSDG 4, 1940, s. 156, pozn. 2: „Der Schrift nach gehört sie in das 14. Jahrhundert.“ Autorem této teze je však H. Zatschek. Paleografickou argumentací zdůvodňuje falešnost listiny rovněž Š e b á n e k J.: *Archivy zrušených klášterů moravských a slezských I. Inventář pergamenů z let 1078–1471*, Publikace Zemského archivu v Brně, nová řada, sv. I, Brno 1932, s. 52, u č. 287 pozn. 98: „Listina jako falešná se zrazuje svým písmem, které se hlásí do 14. stol. (tečky nad „i“) zcela zřejmě.“

4 Ř e h o l k a , I.: *Kancelář*, s. 110.

5 K dataci i grafické podobě této listiny se vyjadřuje K r e j č í k o v á , J.: *Vnitřní poměry vyšehradské kapituly v letech braniborské nadvlády*, SPFFBU C 29, 1982, s. 149: „... listina vykazuje jak styl mistra Jindřicha tak i ruku blízkou Jindřichově, avšak uvedení hodnotářů — viceprobošt Dominik, děkan Bartoloměj, kustod Bohuslav a scholastik mistr Jan — nezastávají své úřady v době, k níž je udává sama listina ... Také v žádné jiné listině patřící k notářskému dílu Jindřichovu se nesetkáváme s neúplným datem, ... listina byla zřejmě antedatována ... Svými souvislostmi by mohl být vznik listiny položen k roku 1285 ...“

5.	1284, V. 20. Praha	Pražští úředníci vyzývají plzeňské, aby opatrovali statky kláštera chotěšovského.	RBM II, č. 1315
6.	1293, VI. 22. [Stará] Boleslav	Kapitula [staro]boleslavská pronajímá klášteru louckému užívání desátků.	RBM II, č. 1619 ⁶ (A1)
7.	1298, VIII. 1. Praha ⁷	Václav II. pro klášter litomyšlský.	RBM II, č. 1807

Ze souboru listin, které připisují ruce V 2, věnovala literatura největší pozornost listině č. 5. Fiala⁸ ji vznikem umísťuje do prostředí kláštera chotěšovského, Dušková⁹ naproti tomu vyslovuje domněnku, že písařem této „úřednické listiny v nejvlastnějším slova smyslu“ je sám protonotář Jindřich „jako exponent chotěšovského kláštera“ a grafickou účast jednoho z vydavatelů — Radoslava, který vystupuje s hodností „notarius terre“ — odmítá. Poukazuje dále na grafickou blízkost této listiny s listinou Václavovou (č. 4). Václavovu listinu později¹⁰ připisuje „některému z Jindřichových žáků“ a ztotožňuje jej s písařem listiny č. 1, jehož produkci posléze¹¹ rozšiřuje i o listiny č. 2 a č. 3.¹² Listinu č. 7 Dušková umísťuje do „okruhu litomyšlsko-doksanského“.¹³

Vzhledem k různosti prostředí, v nichž V 2 působil, bude jeho ztotožnění s konkrétní osobou značně problematické.¹⁴

6 Upozorňuji na tomto místě na velmi důležitý fakt: listina č. 6 existuje ještě v jednom vyhotovení, které je psáno rukou, kterou označuji V 16, a ta je s největší pravděpodobností totožná s rukou mistra Petra Angeli. Dodávám jen, že Petr Angeli je jako staroboleslavský kanovník skutečně doložen (viz níže u V 16).

7 RBM omylem k 25. VII. 1298, nejspíš z „VIII° kal. aug.“.

8 F i a l a , Z.: *Panovnícké listiny, kancelář a zemský soud za Přemysla II.*, SAP 1/1, 1951, s. 278.

9 Š e b á n e k , J., D u š k o v á , S.: *Česká listina doby přemyslovské II.* Listina světských feudálů, SAP 6/1, 1956, s. 203–204.

10 D u š k o v á , S.: *Kdo byl notář Jindřich*, SPFFBU C7, 1960, s. 64.

11 *Ibid.*, s. 65 pozn. 78.

12 Jde o jistě posunutí původní domněnky, neboť Š e b á n e k , J., D u š k o v á , S.: *Česká listina doby přemyslovské I. Listina nižších feudálů duchovních*, SAP 6/1, 1956, s. 161, pozn. 60 připisují listiny č. 2 a č. 3 přímo protonotáři Jindřichovi.

13 D u š k o v á , S.: *Kdo byl notář Jindřich*, s. 68 pozn. 104.

14 Celý rozsah písařské tvorby V 2 opakuje Z. Sviták: *Lze vznik listin ve 13. století omezit jen na vydavatelské a přijímecké prostředí?* ČMM 117, 1998, s. 312–314.

V 3 (Tab. I a II).

č. 20, 25, 27, 28, 29, 36, 38, 42, 44, 45, 46, 48, 49, 50, 51: Řeholka DP: V 2, Řeholka DisP: V 2, SAP: V II 3

č. 21, 22, 32: DisP: V 2a, SAP: V II 3

č. 34, 40: Řeholka DP: V 2, Pojsl DisP: V 2, SAP: V II 3

č. 35: Řeholka DP: V Řeholka DP: V 2a, Řeholka DisP: V 2a, SAP: V II 3

č. 26, 37, 39: Řeholka DP: V 2b, Řeholka DisP: V 2a, SAP: V II 3

č. 33: Řeholka DP: V 2a, Pojsl 2c, Pojsl DisP: V 2c, SAP: V II 3

č. 41: Řeholka DP: V 2b, Pojsl DisP: V 2b, SAP: V II 3

1.	1271, IX. 1.(2.) Praha	Přemysl II. potvrzuje smlouvu mezi klášterem chotěšovským a Vítanem ze Staňkova.	CDB V/2, č. 639
2.	1271, X. 16. Praha	Přemysl II. potvrzuje privilegia kláštera sv. Jiří na Hradě.	CDB V/2, č. 644
3.	1274, XI. 11. Praha	Přemysl II. osvobozuje některé statky pražského kostela z krajské jurisdikce.	CDB V/2, č. 757
4.	1275, IX. 1. Křenovice ¹⁵	Přemysl II. pro město Hlubčice.	CDB V/2, č. 790
5.	1275, IX. 30. Brno	Přemysl II. osazuje v Jihlavě mincovnu.	CDB V/2, č. 794
6.	1276, III. 13. Praha	Přemysl II. pro klášter doksanský.	CDB V/2, č. 806 (A1)
7.	1276, V. 27. Znojmo	Přemysl II. pro olomoucký kostel.	CDB V/2, č. 814
8.	1276, V. 28. Znojmo	Přemysl II. pro město Brno.	CDB V/2, č. 815
9.	1276, XI. 26. U Vídně	Přemysl II. uzavírá mírovou smlouvu s Rudolfem I.	CDB V/2, č. 825
10.	1277, V. 30. Praha	Přemysl II. pro klášter plaský.	CDB V/2, č. 839
11.	1277, IX. 4. Praha	Přemysl II. pro kapli sv. Jana Křtitele v Brně.	CDB V/2, č. 844
12.	1277, IX. 12. Praha	Přemysl II. ratifikuje mírovou smlouvu s Rudolfem I.	CDB V/2, č. 846
13.	1278, I. 10. Olomouc	Přemysl II. pro Uherský Brod.	CDB V/2, č. 856
14.	1278, II. 7. Praha	Rulko z Biebersteinu slibuje, že bude sloužit Přemyslu II. s hradem Frýdlan-tem, který od něj koupil.	CDB V/2, č. 860 ACRB I, č. 20

¹⁵ RBM má k 28. VIII. 1270 z „V“ kal. sept.“.

15.	1278, VI. 30. Praha	Přemysl II. pro klášter sedlecký.	CDB V/2, č. 877	
16.	1281, [IX. 16.] Praha	Petr, probošt vyšehradský, se vzdává ve prospěch vyš. kapituly vsi Zahrádka.	A1 A2	CDB VI, č. 159
17.	1282, VI. 1. Vyšehrad	Gottfried, probošt pražský a kustod vyšehradský, a vyšehradská kapitula ve věci sporu s proboštem Petrem.	CDB VI, č. 216 (A2)	
18.	1282, X. 27. Praha	Walther, převor magdalenitek u sv. Marie a sv. Jakuba ve Freiberku, pro klášter chotěšovský.	CDB VI, č. 238	
19.	1283, VIII. 28. Praha	Jan z Michalovic slibuje sloužit Václavovi II. (indorzát: V 18)	RBM II, č. 1298 ACRB I, č. 23	
20.	1284, I. 10. Praha	Václav II. pro klášter zlatokorunský.	RBM II, č. 1307	
21.	1284, I. 10. Praha	Václav II. pro klášter zlatokorunský.	RBM II, č. 1308	
22.	1284, I. 11. Praha	Václav II. pro klášter zlatokorunský.	RBM II, č. 1309	
23.	1284, V. 24. Praha	Čeští šlechtici strany Tobiáše z Bechyně slibují věrnost Václavovi II.	RBM II, č. 1316 ACRB I, č. 25	
24.	1284, V. 24. Praha	Čeští šlechtici strany Závíše z Falkenštejna slibují věrnost Václavovi II.	RBM II, č. 1317 ACRB I, č. 24	
25.	1284, V. 30. Praha	Václav II. pro klášter chotěšovský.	RBM II, č. 1318	
26.	1284, IX. 7. Praha	Václav II. pro klášter žďárský.	RBM II, č. 1323	
27.	1285, V. 8. Praha	Václav II. pro sirotky Friedricha, syna mincmistra Eberharda.	RBM II, č. 1345	
28.	1285, V. 24. Praha	Václav II. pro česká města.	RBM II, č. 1346	
29.	1285, VII. 1. Praha	Václav II. pro augustiniány-eremity od sv. Tomáše v Praze.	RBM II, č. 1349	
30.	1285, X. 1. Vyšehrad	Kapitula vyšehradská směňuje clo v Prachaticích za statky proboštsství.	-	
31.	1285, X. 1. Vyšehrad	Petr, probošt vyšehradský, směňuje své statky za clo v Prachaticích.	RBM II, č. 1356	
32.	1285, X. 1. Praha	Václav II. pro kapitulou vyšehradskou.	RBM II, č. 1357	
33.	1285, XI. 18. Hradec [Králové]	Václav II. pro kostel olomoucký.	RBM II, č. 1360	
34.	1286, III. 11. Brno	Václav II. pro kaplana Jindřicha.	RBM II, č. 1375	

35.	1286, XII. 25. Brno	Václav II. pro klášter herburský (Cella sanctae Mariae) v Brně.	RBM II, č. 1392
36.	1287, XII. 27. Praha	Václav II. pro německé rytíře.	RBM II, č. 1427
37.	1288, II. 26. Praha	Václav II. pro klášter tepelský.	RBM II, č. 1435
38.	1288, III. 6. Praha	Václav II. pro kostel vyšehradský.	RBM II, č. 1437
39.	1288, III. 21. Praha	Václav II. pro klášter chotěšovský.	RBM II, č. 1439
40.	1288, V. 30. Brno	Václav II. pro protonotáře Velislava.	RBM II, č. 1451
41.	1288, VI. 17. Praha	Václav II. pro kostel olomoucký.	RBM II, č. 1455
42.	1288, XII. 3. Žatec	Václav II. pro Bohuše z Počápel.	RBM II, č. 1462
43.	1289, I. 10. Praha	Kazimír, vévoda opolský, dává svou zemi v léno Václavovi II.	RBM II, č. 1466 ACRB I, č. 29
44.	1289, XII. 21. Praha	Václav II. pro klášter plaský.	RBM II, č. 1488
45.	1290, III. 23. Praha	Václav II. pro klášter vyšebrodský.	RBM II, č. 1497
46.	1290, IV. 22. Praha	Václav II. pro klášter doksanský.	RBM II, č. 1498
47.	1290, IX. 13. Nižbor	Albrecht, hrabě z Hohenbergu, vstupuje v lenní závislost na Václavovi II.	RBM II, č. 1512 ACRB I, č. 35
48.	1290, X. 13. Praha	Václav II. pro klášter sedlecký.	RBM II, č. 1517
49.	1290, XI. 15. Praha	Václav II. pro klášter vyšebrodský.	RBM II, č. 1519
50.	1291, XII. 21. Praha	Václav II. pro klášter Mogila.	DCT, n. 4
51.	1291, XII. 22. Praha	Václav II. pro klášter Mogila.	DCT, n. 40
52.	1293, VIII. 7. Praha	Jan, probošt vyšehradský, přijímá dvůr v Újezdě od kláštera chotěšovského.	RBM II, č. 1625
53.	[1288/90 — 1293/94]	Loserthův (pražský kapitulní) zlomek formulářové sbírky.	AÖG 57, 1879
54.	1298, IV. 2. Olomouc	Dětřich, biskup olomoucký, potvrzuje klášteru oslavanskému privilegia na patronátní právo u sv. Jakuba v Brně.	RBM II, č. 1790

Ruka protonotáře mistra Jindřicha byla v listinách po smrti Přemysla II. identifikována postupně formou předběžných dílčích sond, a to na listinách:

č. 16, 17 (A1 + A2), 18, 30, 31 a 52,¹⁶ č. 19, 23 a 24,¹⁷ dále č. 29¹⁸, č. 35¹⁹, č. 45²⁰, zatímco č. 41 považuje Dušková za dílo Jindřichova žáka.²¹

Jedna z klíčových postav přemyslovské diplomatiky — protonotář mistr Jindřich, jehož ruka se s největší pravděpodobností skrývá pod označením V 3 — je předmětem diplomatického bádání již více než jedno století.²² Vzhledem k problematičnosti zpráv o Jindřichově životě ve formulářových sbírkách, které nelze ověřit z jiných zdrojů,²³ omezím se zde jen na základní údaje vyplývající přímo z dochovaných (v originále či opise) listin. Je-li správný předpoklad, že V 3 = protonotář mistr Jindřich, pak prvním dokladem o jeho činnosti v panovnické kanceláři je listina č. 1 z počátku září 1271.²⁴ Přijmeme-li tezi, že notář

16 Šebánek, J., Dušková, S.: *Česká listina doby přemyslovské I*, s. 161. Přisouzení grafického vyhotovení listiny č. 18 protonotáři Jindřichovi opakuje i Z. Svíták: *Klášter magdalenitek v Dobřanech*, SPFFBU C 40, 1993, s. 16.

17 Tíž: *Česká listina doby přemyslovské II*, s. 207. Zde je listina č. 47 mylně připsána ruce notáře V 5 = můj písař V 16 (Petr Angeli).

18 Tíž: *Česká listina doby přemyslovské III*. Listina měst a jejich obyvatel, SAP 6/2, 1956, s. 135, pozn. 123.

19 Dušková, S.: *Dva zvláštní případy konfirmačních listin Václava II.* (Listina tepelská a herburská), Rozpravy ČSAV, Řada společenských věd, roč. 69, seš. 9, Praha 1959, s. 85, pozn. 11.

20 Šebánek, J.: *Listiny přímětické a jiné naše listiny na patronátní práva z doby přemyslovské*, SPFFBU C3, 1956, s. 85, pozn. 60.

21 Dušková, S.: *Kdo byl notář Jindřich*, s. 62.

22 Z novějších diplomatických prací: Pojsl, M., Řeholka, I., Sulitková, L.: *Panovnická kancelář*, s. 322nn. Zde i starší literatura.

23 Formulářového původu je např. literaturou přinášena informace (viz Pojsl, M., Řeholka, I., Sulitková, L.: *Ibid.*, s. 322) o Jindřichově „jmenování zemským písařem“ roku 1270, o stejný zdroj se opírá i „obecně předpokládaný italský původ Jindřichův“ (viz Dušková, S.: *Kdo byl notář Jindřich*, s. 68). Informace o Jindřichovi z Isernie, tj. snad královském protonotáři Jindřichovi, zprostředkované formulářovými sbírkami nejnověji sumarizuje sborník *Inveniuntur scolares ... Formulářové listy Jindřicha z Isernie – pozvání pražským žákům ke studiu na vyšehradské škole*. (Edici a překlady pořídili studenti doktorského cyklu klasické filologie – latinské medievistiky R. Psík, D. Baránková, J. Fuksová a A. Krúpová), Brno 2000, zejm. s. 7–13.

24 CDB V/2, č. 639. Jindřichovu „cestu vzhůru“ líčí snad až příliš barvitě Emler, J.: *Die Kanzlei*, s. 33: „Um sich den Lebensunterhalt zu verschaffen und den Weg zu einer besseren Zukunft zu bahnen, eröffnete er eine Schule am Wyšehrad, wo damals die Studien im besonderen Flor standen und lud die Studenten und solche die sich dem Notariatsgeschäfte widmen und Vertheidiger in Rechtssachen sein wollten, beredt und eindringlich ein, bei ihm in Grammatik, Logik und Rhetorik Unterricht zu nehmen, wobei er nicht vergass seine Kenntnisse über jede Gebühr anzupreisen. Seine Bemühungen scheinen nicht ohne Erfolg geblieben zu sein, besonders da er von dem Wyšehrader Probst und Kanzler von Böhmen Peter, in dessen Gunst er sich bald einzuschmeicheln wusste, möglichst gefördert wurde. Heinrich drückte seinem Gönner die Dankbarkeit durch grenzenlose, fast eckelhafte Schmeicheleien aus. Auf ähnliche Weise war er bemüht sich noch andere Freunde, namentlich unter dem hohen Clerus, zu erwerben, um sich durch dieselben den Weg zum Hofe, namentlich in die Hofkanzlei zu bahnen.“

Jindřich je totožný s pozdějším protonotářem, pak se tato osoba vyskytuje v dpm formulích listin Přemysla II. jako notář od 3. X. 1273,²⁵ od 11. XI. 1274²⁶ pak jako protonotář s magisterským titulem. Mimo to se někdy po r. 1269 stal plebánem v rakouském Garsu.²⁷ Dušková²⁸ se pokouší protonotáře Jindřicha ztotožnit s Jindřichem, který je na listině Přemysla II. pro rakouské johanity z 28. V. 1273²⁹ uváděn mezi svědky jako „magister Hainricus, notarius de Pistka“. Totožnost protonotáře Jindřicha se stejnojmenným píseckým notářem pak vede autorku k závěru, že „byl spíše původu domácího než cizího“. Vedle těchto víceméně hypotetických předpokladů stojí jako pevný záchytný bod listina vyšehradské kapituly z 1. I. 1275³⁰ určená přímo mistru Jindřichovi-protonotáři, kanovníku pražskému, olomouckému a vyšehradskému a plebánovi v Garsu (in Gors). Z dalších přímých zpráv o Jindřichovi nelze pominout zmínku v tzv. druhém pokračování Kosmovy kroniky³¹ o jeho zatčení (Jindřich je zde označen jako kanovník pražský a notář královského dvora) ve dnech 14.-29. IX. 1278. Po tomto incidentu vystupuje jmenovitě ve vnitřních záležitostech vyšehradské kapituly (v souvislosti se sporem mezi proboštem a kapitulou vyšehradskou).³²

K Jindřichovu anonymnímu působení v kanceláři Václava II. (1284–91) viz soupis jeho listinné produkce.³³

25 CDB V/2, č. 715.

26 CDB V/2, č. 757, viz listinu č. 3.

27 Dušková, S.: *Kdo byl notář Jindřich*, s. 65, pozn. 83. První doklad je v CDB V/2, č. 758, kde v dpm formuli: „... datum ... per manus mag. Henrici, prothonotharii regni nostri et plebani in Gors.“ Toto obročí bylo samo o sobě bezpochyby velmi výnosné, neboť k roku 1284 (nejspíš k září) se zachovala zpráva kolektora lyonského desátku Alirona de Riccardis o přijetí sumy XIII hřiven stříbra od mistra Jindřicha, plebána „de Gors“, jako stanovený šestiletý desátek, k němuž došlo pravděpodobně u Vídně. Viz Steinherr, S.: *Die Einhebung des Lyoner Zehnten im Erzbisthum Salzburg (1282–1285)*, MIOG 14, 1893, s. 83 č. 62. U nás na tuto relaci v souvislosti s Jindřichem upozornil Svíták, Z.: *Několik poznámek k životu a dílu protonotáře Jindřicha*, SPFFBU C 42, 1995, s. 8.

28 Dušková, S.: *Kdo byl notář Jindřich*, s. 68–69.

29 CDB V/3, č. 1581.

30 CDB V/2, č. 762.

31 FRB II, s. 302.

32 Viz zejména listinu Oty Braniborského z 25. VIII. 1279 (CDB VI, č. 63), kde Jindřich vystupuje spolu s vyšehradským kanovníkem Velislavem, a rozhodčí listinu (ve dvojím vyhotovení dochovanou) vydanou mistrem Jindřichem, mistrem Velislavem a Gottfriedem, proboštem pražským a kustodem vyšehradským, 23. XII. 1279 (CDB VI, č. 80).

33 Vzácný doklad jmenovitěho výskytu protonotáře Jindřicha, plebána „in Hgorths“, v okolí Václava II. je v opisu listiny českého komorníka Ojife z Lomnice pro waldsasský klášter z 13. V. 1287 — srv. Šebánek, J., Dušková, S.: *Česká listina doby přemyslovské II*, s. 206, pozn. 174. Jde o dosud netištěnou listinu korespondující s údajným výpisem ze zemských desk z téhož dne (RBM II, č. 1409). Jindřich je zde spolu s Václavem II. uveden ve svědečné řadě.

Čistě hypotetický je pak předpoklad Jindřichova působení v rodící se kanceláři staroměstské založený zejména na listinách z 25. XI. 1282³⁴ a 22. XI. 1288.³⁵ Krátce před r. 1292 je ve staroměstské kanceláři doložen notář nový (mistr Petr).³⁶

První dochované listiny „polského oddělení“ Václavovy kanceláře (č. 50 a 51) uvádí v dpm formuli krakovského a sandoměřského protonotáře Jindřicha Kvasa, jehož se Šebánek³⁷ pokouší ztotožnit s protonotářem Jindřichem. Poté co „polské oddělení“ asi na přelomu let 1293/94 opustil,³⁸ uplatňuje se příležitostně v okruzích, k nimž měl osobní vztah (srv. listiny č. 52 a 54). Listina č. 54 je tudíž posledním mně známým dokladem písařské ruky V 3.

Ještě na počátku XIV. století vydává garský plebán Jindřich zatím netištěnou listinu (1301, V. 27. Eggenburg), v níž prohlašuje koupi jistého statku jménem špitálu v Eggenburgu.³⁹ Dalším pramenem pro Jindřichovo působení v tomto prostředí je listina eggenburského rychtáře Jindřicha a přísežných měšťanů Pelhřima, Herborda a Hertwiga potvrzující, že Jans z Meissau se svými syny rezignovali na svá práva na dvě masné lavice v Sigmundsherbergu ve prospěch mistra Jindřicha, plebána „de Gors“ a špitálu svatého Martina v Eggenburgu. Listina nese datum 13. VI. 1302.⁴⁰ 2. VI. 1304 byla v Eggenburgu vydána listina eggenburského rychtáře Jindřicha a přísežných měšťanů Pelhřima, Mikuláše, Wolfhera a Petra, v níž světelský opat Otto povoluje vést vodu přes svůj pozemek k mlýnu u špitálu svatého Martina v Eggenburgu. Tento právní počín byl vykonán s přimluvou mistra Jindřicha, plebána „de Gors“.⁴¹ Jindřichovu smrt je tudíž nutno posunout až za toto datum.

Pozornost si zaslouží vedle originálních listin i zlomek formulářové sbírky (jedná se o oboustranně popsaný seřiznutý pergamenový dvoulist) uložený v archivu Pražské kapituly⁴², jež vydal Johann Loserth.⁴³ Textové zrcadlo je na

34 CDB VI, č. 241.

35 RBM II, č. 1461. Zde je mezi svědky „Henricus, notarius civitatis“, srv. D u š k o v á , S.: *Kdo byl notář Jindřich*, s. 65.

36 Š e b á n e k , J., D u š k o v á , S.: *Česká listina doby přemyslovské III*, s. 135.

37 Š e b á n e k , J.: *Čeští notáři na cestě Václava II. za polskou korunou*, Studia źródłoznawcze, Commentationes IV, 1957, s. 76nn.

38 P o j s l , M., Ř e h o l k a , I., S u l i t k o v á , L.: *Panovnická kancelář*, s. 330, kde autoři uvažují o možnosti přeměny původního „polského oddělení“ v samostatnou krakovskou kancelář poté, co zde na přelomu let 1293/1294 krakovský arcijáhen Pakoslav vystřídal dosavadního krakovo-sandoměřského protonotáře Jindřicha Kvasa.

39 D u š k o v á , S.: *Kdo byl notář Jindřich*, s. 66. Na listině visí i Jindřichova pečeť s opisem „SIGILLUM MAGISTRI HENRICI PLEBANI DE GORS OLOMUCENSIS ET WISSEGRADENSIS CANONICI“.

40 S v i t á k , Z.: *Několik poznámek*, s. 9–10, kde je uvedeno i uložení této listiny: Wien, HHStA, sig. Allgemeine Urkundenreihe, sub dato suo.

41 *Ibid.*, s. 10, kde autor uvádí, že u listiny visí též Jindřichova pečeť, originál je uložen v klášterním archivu ve Zwettlu.

42 Dnešní uložení: Praha-Archiv Pražského hradu, sig. III 13b.

obou listech uspořádáno do dvou sloupců. Na skutečnost, že jde o Jindřichův autograf, upozornil již Šebánek.⁴⁴ Ukázkou fol. 1^v tohoto zlomku viz na Tab. II. Terminus a quo vzniku tohoto zlomku je odvozen z nejmladšího datovatelného textu zde obsaženého,⁴⁵ terminus ad quem představuje odchod protonotáře mištra Jindřicha z panovnické kanceláře.

V 4 (Tab. IV).

č. 6, 7, 8, 11: Řeholka DP: V 3, Řeholka DisP: V 3, SAP: V II 4

č. 9: Řeholka DP: V 3, Pojsl DisP: V 3, SAP: V II 4

1.	1281, IX. 16. Praha	Petr, probošt vyšehradský, — ve svém sporu s vyšehradskou kapitulou.	CDB VI, č. 160
2.	1282, VI. 1. Praha	Petr, probošt vyšehradský, se vzdává jmenovaných statků ve prospěch vyšehradské kapituly.	CDB VI, č. 215
3.	1282, VI. 1. Vyšehrad	Gottfried, probošt pražský a kustod vyšehradský, a vyšehradská kapitula, — ve věci sporu s proboštem Petrem.	CDB VI, č. 216 (A1)
4.	1283, VI. 24. Praha	Bernard, plebán v Sušici, dává plnou moc Petru, z Prahy ve věci proti konventu ve Windbergu.	RBM II, č. 2717
5.	1283, X. 6. Praha	Jordan, představený kláštera strahovského, konventu ve Windbergu a Bernardovi, plebánovi kostela v Sušici.	-
6.	1284, III. 6. Praha	Václav II. pro klášter Waldsassen.	RBM II, č. 1310
7.	1284, VIII. 28. Klášt. Hradisko u Olomouce	Václav II. pro klášter sv. Jakuba v Olomouci.	RBM II, č. 1321
8.	1284, XI. 28. Praha	Václav II. pro kapli sv. Václava v Praze na Hradě.	RBM II, č. 1332
9.	1286, II. 18. Brno	Václav II. pro klášter herburský (Cella sanctae Mariae) v Brně.	RBM II, č. 1368
10.	1286, II. 28. Brněnský hrad	Gerhard z Obřan slibuje věrnost Václavovi II.	RBM II, č. 1373 ACRB I, č. 27
11.	1289, II. 6. Praha	Smlouva Václava II. s Friedrichem, markrabětem míšeňským.	Srv. RBM II, č. 1467

43 *Fragmente eines Formelbuches Wenzels II. von Böhmen*, AÖG 57, 1879, s. 463–484.

44 Š e b á n e k , J.: *Čeští notáři*, s. 78 pozn. 20: „Loserth ovšem netušil, že má v ruce tolikrát marně hledaný zlomek „prototypu“ formulářové sbírky Jindřichovy.“

45 Loserth, č. IX, srv. též RBM II, č. 2441.

Silná morfologická závislost V 4 na protonotáři Jindřichovi (V 3) působila dosavadní literatuře obtíže při oddělení V 4 od V 3, a to zejména v období interregna 1278–1283: listiny č. 1, 2, 3 (A1 + A2) připisuje Šebánek Jindřichovi,⁴⁶ stejně postupuje Dušková u č. 10.⁴⁷

Nejen velmi úzká grafická vazba písaře V 4 na ruku V 3,⁴⁸ ale i skutečnost, že V 4 psal mimo jiné i listiny pro vnitřní potřebu vyšehradské kapituly, dovolují předpokládat, že V 4 byl kanovníkem vyšehradským. Vedle vyšehradského prostředí a panovnické kanceláře, kde lze jeho ruku zachytit na listinách pro české i moravské příjemce v l. 1284–89, tedy v období, které se v podstatě kryje s obdobím výskytu protonotáře mistra Velislava v dpm formulích Václavových listin, se písařsky uplatnil i jinde — viz listiny č. 4 a č. 5.⁴⁹ Není bez zajímavosti, že právního počínu zlistiněného na listině č. 5 se mimo jiné zúčastnil i mistr Velislav, kanovník pražský, rovněž na listině č. 9 najdeme mezi svědky Velislava, tentokrát s titulem českého protonotáře. Osoba mistra Velislava, kanovníka a viceděkana vyšehradského, je jmenovitě uváděna na listinách č. 1 a č. 3. Není-li to vše jen shoda okolností, pak je pravděpodobné, že za písařskou značkou V 4 se skrývá ruka mistra Velislava. Ten se v pramenech poprvé vyskytuje k r. 1276⁵⁰ v souvislosti s podmíněným propůjčením kanonikátu u sv. Víta v Praze papežem Janem XXI. V posledních letech vlády Přemysla II. se stal zemským písařem a kanovníkem vyšehradským.⁵¹ Zde se stal viceděkanem (viz listinu č. 3 z l. VI. 1282).⁵² Po nástupu Václava II. na český trůn se stal jeho protonotářem a nejpozději r. 1285 přidal k pražskému a vyšehradskému i kanonikát olomoucký.⁵³ Naposledy se v dpm formulí panovnických listin vyskytuje 23. VIII. 1289.⁵⁴ Roku 1294 je Velislav uváděn jako vykonavatel poslední vůle vyšehradského děkana Kuna.⁵⁵ Po odchodu z kanceláře jej literatura

-
- 46 Šebánek, J., Dušková, S.: *Česká listina doby přemyslovské I*, s. 161, pozn. 59.
- 47 Tíž: *Česká listina doby přemyslovské II*, s. 207.
- 48 Na to upozornil již Řeholka, I.: *Kancelář*, s. 9–10 a Pojsl, M., Řeholka, I., Sulitková, L.: *Panovnická kancelář*, s. 263–264 a 278–280.
- 49 Beze změn přebírá tento rozsah písařské ruky Sviták, Z.: *Kdo byl písař V II 4?*, SPFFBU C 44, 1997, s. 37–38, kde je dále řešena otázka individuálního Velislavova díktátu a možné totožnosti tohoto písaře.
- 50 CDB V/2, č. 823.
- 51 Pojsl, M., Řeholka, I., Sulitková, L.: *Panovnická kancelář*, s. 320. Hodnotí zemského písaře („notarius terre“) lze snad vysvětlit působení V 4 i v těch okruzích, ke kterým nemusel mít přímý osobní vztah (listiny č. 4 a č. 5). Jako vyšehradský kanovník je Velislav jmenován např. v CDB VI, č. 33, jako „notarius terre“ v CDB VI, č. 59 a v CDB VI, č. 63.
- 52 CDB VI, č. 216.
- 53 RBM II, č. 1345, kde „Datum ... per manus mag. Welizlai, Prag., Olomuc. et Wissegr. canonici, prothon. regni nostri ...“ U sv. Víta se posléze stal děkanem — srv. RBM II, č. 1826 a RBM II, č. 1875, kde je ohlášena Velislavova pečeť.
- 54 RBM II, č. 1478.
- 55 RBM II, č. 1655.

uvádí u kostela sv. Prokopa na Starém Brně a mezi lety 1298–1302 jako pražského děkana.⁵⁶

V 5.

č. 1: Řeholka DP: V 4, Řeholka DisP: V 4, SAP: V II 5

1.	1284, VI. 30. Praha	Václav II. pro johanity u P. Marie v Praze.	RBM II, č. 1319
----	------------------------	---	-----------------

Na příbuznost ruky V 5 s rukou V 3 upozornila již Dušková,⁵⁷ která jej považuje za Jindřichova žáka. Naproti tomu Řeholka⁵⁸ jej řadí do okruhu příjemce-kého.

V 6 (Tab. III).

č. 1, 2, 3: Řeholka DP: V 5, Řeholka DisP: V 5, SAP: V II 6

1.	1284, IX. 12. Nižbor	Václav II. pro klášter hradiský.	RBM II, č. 1324
2.	1285, X. 23. Praha	Václav II. pro Závíše z Falkenštejna.	RBM II, č. 1358
3.	1286, VI. 20. Praha	Václav II. pro kl. sv. Františka v Praze.	RBM II, č. 1386

Písaře listiny č. 1 označuje Šebánek⁵⁹ za kancelářského. Řeholka⁶⁰ konstatuje podobnost V 6 s rukou V 3. Písařskou ruku na listině č. 3 připsala Dušková Velislavovi.⁶¹

⁵⁶ E m l e r , J.: *Die Kanzlei*, s. 46. U sv. Prokopa na Starém Brně je Velislav poprvé doložen k roku 1288 — RBM II, č. 1451.

⁵⁷ D u š k o v á , S.: *Kdo byl notář Jindřich*, s. 62, pozn. 57.

⁵⁸ Ř e h o l k a , I.: *Kancelář*, 86–87.

⁵⁹ Š e b á n e k , J., D u š k o v á , S.: *Česká listina doby přemyslovské 1.*, s. 158, pozn. 44. V jejich systému má označení V 2.

⁶⁰ P o j s l , M., Ř e h o l k a , I., S u l i t k o v á , L.: *Panovnická kancelář*, s. 264. Tamtéž na s. 322 je vyslovena domněnka o možné totožnosti této ruky s rukou protonotáře Velislava, která je vzápětí poněkud zpochybněna: „Avšak i v případě, že by se ukázal náš předpoklad správný, vyhotovení pouze tří listin, vzhledem k postavení, jaké Velislav v kanceláři zaujímal, je přece jen velmi málo.“

⁶¹ D u š k o v á , S.: *Kdo byl notář Jindřich*, s. 72 pozn. 95: „Je to ... dále z 20. června listina pro křižovníky (= č. 3, pozn. autora) ..., kterou Velislav nejen diktoval, nýbrž i psal“

V 7.

- č. 1: Řeholka DP: V 5, Řeholka DisP: V 5a, SAP: V II 7
 č. 2: Řeholka DP: V 5a, Řeholka DisP: V 5a, SAP: V II 7
 č. 3: Řeholka DP: V 2, Řeholka DisP: V 5a, SAP: V II 7
 č. 4: Lit. nezná orig.
 č. 5: Řeholka DP: V 17, Řeholka DisP: V 17, SAP: V II 20
 č. 6, 7: Pojsl DP: V 20, Řeholka DisP: V 20, SAP: V II 23

1.	1288, IX. 10. Praha	Václav II. pro klášter sv. Jiří na Hradě.	RBM II, č. 1459
2.	1289, VIII. 23. Olomouc	Václav II. pro vévodu slezského Bolka.	RBM II, č. 1478
3.	1290, IX. 13. Nižbor	Václav II. pro klášter doksanský.	RBM II, č. 1511
4.	1290, IX. 22. Nižbor	Václav II. pro klášter Waldsassen.	RBM II, č. 2731 ⁶²
5.	1291, XII. 18. Praha	Václav II. pro arcibiskupa mohučského Ger[harda].	-
6.	1293, XII. 29. Zbraslav	Václav II. pro klášter zbraslavský.	RBM II, č. 1633
7.	1293, XII. 29. Praha	Václav II. pro kostel sv. Jiljí na Bezdězu.	RBM II, č. 1634 (A)

Dosavadní literatuře činila identifikace ruky V 7 jisté obtíže. Zatímco listinu č. 4 literatura nezná z originálu, na zbývajících listinách identifikovala, jak plyne ze záhlaví, tři různé písaře: jednoho na listinách č. 1, 2 a 3,⁶³ druhého na listině č. 5⁶⁴ a třetího na č. 6 a 7.⁶⁵

V 8.

- č. 1: Řeholka DP: V 6, Pojsl DisP: V 6, SAP: V II 9

1.	1286, IV. 2. Brno	Václav II. pro herburgy (Cella s. Mariae) v Brně.	RBM II, č. 1378
----	----------------------	---	-----------------

⁶² Omylem k 1290, IX. 23.

⁶³ Řeholka, I.: *Kancelář*, s. 11, kde je tento písař označen siglou V 5a.

⁶⁴ *Ibid.*, s. 5 s označením V 17 jako přijímecká ruka, dále: Pojsl, M., Řeholka, I., Sulitková, L.: *Panovnická kancelář*, s. 309.

⁶⁵ Řeholka, I.: *Kancelář*, s. 22. Písař je označen V 20.

Pojsl⁶⁶ umisťuje tuto ruku do prostředí přijemeckého.

V 9.

č. 1: Řeholka DP: V 7, Řeholka DisP: V 7, SAP: V II 10

1.	1286, V. 1. -	Václav II. pro klášter plaský.	RBM II, č. 1380
----	------------------	--------------------------------	-----------------

Podle literatury je V 9 rukou přijemeckou.⁶⁷

V 10.

č. 1: Řeholka DP: V 8, Pojsl DisP: V 8, SAP: V II 11

1.	1286, X. 23. Ivančice (?)	Václav II. pro johanity.	-
----	------------------------------	--------------------------	---

V 10 je podle literatury také rukou přijemeckou.⁶⁸

V 11 (Tab. XII).

č. 3, 4: Pojsl DP: V 13c, Vavřínová DisP: V 13, SAP: V II 16 [srv. ještě mou V 16]

č. 5: Pojsl DP: V 13, Vavřínová DisP: V 13, SAP: V II 16 [srv. ještě mou V 16]

č. 8, 13: Vavřínová DP: V 13c, Vavřínová DisP: V 13, SAP: V II 16 [srv. ještě mou V 16]

č. 9: Vavřínová DP: V 13b, Vavřínová DisP: V 13, SAP: V II 16 [srv. ještě mou V 16]

č. 10, 11, 12: Vavřínová DP: V 22, Vavřínová DisP: V 22, SAP: V II 31 = V III 2

1.	1292, IX. 24. Vyšehrad	Kapitula vyšehradská potvrzuje prodej pozemků ve vsi Kamenný most.	RBM II, č. 1589
2.	1294, IV. 26. Praha	Tobiáš, biskup pražský, pro kl. zde-razský.	RBM II, č. 1641
3.	1298, I. 11. Brno	Václav II. pro klášter tepelský.	RBM II, č. 1778
4.	1298, III. 26. Opava	Václav II. pro klášter kamenický.	RBM II, č. 1788

⁶⁶ Pojsl, M.: *Kancelář*, s. 22 a Pojsl, M., Řeholka, I., Sulitková, L.: *Panovnická kancelář*, s. 281.

⁶⁷ Řeholka, I.: *Kancelář*, s. 60.

⁶⁸ Pojsl, M.: *Kancelář*, s. 22 a Pojsl, M., Řeholka, I., Sulitková, L.: *Panovnická kancelář*, s. 281.

5.	1298, IX. 6. Míšeň	Václav II. slibuje zachovávat zemská privilegia v Míšni.	RBM IV, č. 1910
6.	1298, XI. 17. Norimberk	Albrecht, římský král, prohlašuje, že čeští králové mohou, ale nemusí nosit u cis. dvora královskou korunu. (indorzát: V 18)	RBM II, č. 1821 ACRB I, č. 47
7.	1299, VII. 14. Praha	Jan, pražský arcijáhen, prohlašuje smír mezi Václavem, kanovníkem od sv. Jiří, a Mikulášem, měšťanem litoměřickým.	RBM II, č. 1840
8.	1299, VIII. 23. Praha	Václav II. pro Helenu, markraběnku z Landsbergu.	RBM IV, č. 1912
9.	1302, XI. 6. Praha	Václav II. potvrzuje lokační smlouvu mezi Griffinou ze Sandecz a obyvateli Budyně [nad Ohří].	RBM II, č. 1941
10.	1305, VI. 20. Praha	Václav II. pro kostel pražský.	RBM II, č. 2045
11.	1305, VII. 19. Praha ⁶⁹	Václav III. pro německé rytíře v Pomořanech.	RBM II, č. 2049 RBM IV, č. 2120
12.	1305, VII. 19. Praha	Václav III. potvrzuje Petrovi z Naumburku zástavu statků v Pomořanech, kterou učinil Václav II.	RBM IV, č. 2121
13.	1305, X. 10. Bruntál	V[áclav] III. pro německého rytíře Konráda, řeč. Sack. (dorzální inskripce od V 11)	RBM II, č. 2057
14.	1307, I. 11. Brno	Vítek ze Švábenic daruje se souhlasem své ženy Perchty a synů Všebora, Gerharda a Jana kl. zderazskému patronátní právo kostela v Moravanech.	RBM II, č. 2122
15.	1307, I. 27. Brno	Rudolf I. zastavuje Janovi z Meziříčí vesnici Těšetice.	RBM II, č. 2125
16.	1309, VII. 27. Praha (u dominikánů od sv. Klimenta)	Vítek ze Švábenic prodává kl. zderazskému své vesnice Zálší a JHorní a Dolní] Sloupnice.	RBM II, č. 2189 str. 951
17.	1309, VII. 30. [Praha]	Jindřich Korutanský potvrzuje kl. zderazskému RBM II, č. 2189 (str. 951).	RBM II, č. 2194

Velmi úzká grafická závislost písařské ruky V 11 na V 16 (viz níže) působila obtíže při její identifikaci. Tato okolnost se pak odrazila i v dosavadní literatuře.

⁶⁹ V RBM II opsal Emler z Voigta (CDPrus. II, 57) chybné datum „XIII kal. aug.“, správně má být „XIII kalen. aug.“; v RBM IV je již datum správné.

Šebánek⁷⁰ připisuje vyhotovení listin č. 1 a č. 7 mistru Petru Angeli (viz V 16). Ke stejnému závěru dospěla i Sulitková u listin č. 3, 4, 5, 8, 9 a 13,⁷¹ avšak listiny č. 10, 11 a 12 připisuje písaři jinému.⁷²

V 12 (Tab. V).

č. 10: Řeholka DP: V 5, Řeholka DisP: V 5b, Pojsl DisP: V 5, SAP: V II 7

č. 11: Řeholka DP: V 9, Pojsl DisP: V 9, SAP: V II 12

č. 12, 13: Řeholka DP: V 10, Pojsl DisP: V 10, SAP: V II 13

1.	1272, X. 29. Brno	Přemysl II. pro [Uherský] Brod.	CDB V/2, č. 682
2.	1273, I. 14. Zbraslav	Přemysl II. pro klášter sv. Kláry v Chebu.	CDB V/2, č. 689
3.	1273, VII. 4. Brno	Přemysl II. pro klášter žďárský.	CDB V/2, č. 712
4.	1273, X. 3. U Šoproně	Přemysl II. pro klášter v Imbachu.	CDB V/2, č. 715
5.	1275, I. 1. Vyšehrad	Kapitula vyšehradská rozhoduje, aby Jindřichovi, protonotáři a vyšehradskému kanovníku, byla dána prebenda.	CDB V/2, č. 762
6.	1275, VI. 5. Kamenec	Přemysl II. vyjímá měšťany [uhersko]brodské z placení cla.	CDB V/2, č. 781
7.	[1271–1275], XII. 30. Praha	Přemysl II. nařizuje, aby výběrčí cel nevybírali cla od kl. sv. Františka v Praze.	CDB V/2, č. 799
8.	1276, VI. 6. Příštpo	Přemysl II. uděluje exempci pro poddané kláštera [novo]říšského.	CDB V/2, č. 816
9.	1283, IV. 16. Kroměříž	Dětřich, biskup olomoucký, potvrzuje darování vsi Trávník klášteru sv. Jakuba v Olomouci.	CDB VI, č. 264
10.	1286, II. 26. Brno	Václav II. pro Elišku, vdovu po Kadoldu Širotkovi.	RBM II, č. 1371
11.	1287, IX. 27. U Olomouce	Václav II. pro kaplana Jindřicha na dům před olomouckým hradem.	RBM II, č. 1419

⁷⁰ Šebánek, J., Dušková, S.: *Česká listina doby přemyslovské I*, s. 161, pozn. 62.

⁷¹ Vavřínová, L.: *Kancelář*, s. 30, dále Pojsl, M., Řeholka, I., Sulitková, L.: *Panovnická kancelář*, s. 267–268, 283–303.

⁷² Vavřínová, L.: *Kancelář*, s. 32–33 a Pojsl, M., Řeholka, I., Sulitková, L.: *Panovnická kancelář*, s. 270 a 307.

12.	1287, X. 13. U Olomouce	Václav II. pro Jindřicha, rychtáře v Litolí.	RBM II, č. 1421
13.	1288, V. 5. Brno ⁷³	Václav II. pro německé rytíře ve Slavkově.	RBM II, č. 1465 RBM II, č. 1646

Různost prostředí, v nichž písař V 12 působil, a variabilita jeho ruky jsou pravděpodobně příčinou, že jeho produkce není dosud v literatuře celistvě podchycena. Jeho pravděpodobné písařské počátky identifikovali Šebánek s Duškou v souvislosti s přípravou vydání V. svazku CDB a označili jej (na listinách č. 1–8) P II 83.⁷⁴ V citované práci se autoři také pokusili o ztotožnění tohoto písaře s kanovníkem vyšehradským-notářem Janem.⁷⁵ Listinu č. 9 zpracoval již r. 1926 Šebánek v souvislosti s diplomatickou činností olomouckého biskupa Dětricha,⁷⁶ kde jej — dle mého soudu neprávem — ztotožňuje s biskupovým notářem Jindřichem z Tuřan (listina č. 9 totiž do jinak správně identifikovaného okruhu písařské tvorby Jindřicha z Tuřan dle mého mínění nepatří).⁷⁷

Ani skupina listin Václava II. není v dosavadní literatuře prezentována jako dílo jednoho písaře: listina č. 10 je Pojslem⁷⁸ nejdříve kladena (i po písařské stránce) do kanceláře, posléze⁷⁹ k příjemci. Listina č. 11 je na místě citovaném v pozn. 78 umístěna do „prostředí olomouckého kostela“. Listiny č. 12 a 13 určuje Pojsl⁸⁰ jako kancelářské. Dušková⁸¹ připisuje č. 10 písařsky mistru Jindřichovi.

73 Emler má v RBM II, č. 1465 k „1288.“. Listina je omylem otištěna ještě jednou pod datem 1294, V. 26. Brno (RBM II, č. 1646). Na duplicitu u edic této listiny upozornil již L. Jan: *Slavkov u Brna ve 13. století a vznik komendy řádu německých rytířů*, ČMM 107, 1988, s. 271, pozn. 68.

74 Šebánek, J., Dušková, S.: *Das Urkundenwesen König Ottokars II. von Böhmen*, Archiv für Diplomatik, Schriftgeschichte, Siegel- und Wappenkunde, 15. Bd., 1969, s. 276–279.

75 *Ibid.*, s. 277: „... daß es sich um die Hand des Notars Johann handeln könnte, der in der Dpm- Formel der Urkunde Sr (= listina č. 3, pozn. autora) angeführt wird.“

76 Šebánek, J.: *Studie o kanceláři Dětricha, biskupa olomouckého (1281–1302)*, ČMM 50, 1926, s. 219. K tomu viz Šebánek, J., Dušková, S.: *Česká listina doby přemyslovské II*, s. 178, kde tuto listinu Dušková umísťuje obecně do Dětrichovy kanceláře.

77 Na tomto místě bych chtěl alespoň v náznaku a předběžně vyzdvihnout význam v této souvislosti neobyčejně zajímavé ruky V 12 pro olomoucké biskupské prostředí Dětrichova pontifikátu, neboť vyšehradský původ a podobnost duktu V 12 s jinými písařskými individualitami implikuje možné přenesení jisté písařské tradice do tohoto prostředí. Ucelenější soud o tomto problému však vyslovím až v souvislosti s podrobnější analýzou olomouckého biskupského prostředí na jiném místě.

78 Pojsl, M.: *Kancelář*, s. 22.

79 Pojsl, M., Řeholka, I., Sulitková, L.: *Panovnická kancelář*, s. 281.

80 Pojsl, M.: *Kancelář*, s. 23–24.

81 Dušková, S.: *Naše listiny doby přemyslovské pro nižší světské feudály a otázka šlechtických archivů*, SPFFBU C 3, 1956, s. 63.

Vzhledem k tomu, že tento písař byl na listinách č. 1–8 přesvědčivě identifikován jako Jan a že v kanceláři Václava II. píše pouze ty listiny, které panovník vydává během svého pobytu na Moravě, je možné, že pod písařskou siglou V 12 se skrývá ruka protonotáře moravského oddělení Václavovy kanceláře — mistra Jana ze Sadské, který je tudíž totožný s notářem P II 83 (vyšehradským kanovníkem Janem).

Poprvé je „Iohannes prepositus Sazzensis“ doložen již k roku 1269,⁸² dále vystupuje, a to roku 1273, jako kanovník pražský.⁸³ Sekundární literatura uvádí sadského probošta Jana v letech 1277–1279 na studiích v Boloni, kde dosáhl magisterského gradu.⁸⁴ Nejpozději v roce 1281 se stal kanovníkem olomouckým,⁸⁵ od roku 1285 stál v čele „moravského oddělení“ Václavovy kanceláře, k roku 1287 je Jan ze Sadské doložen i jako vyšehradský kanovník.⁸⁶ Příležitostně užívá od téhož roku i titulu pražského scholastika,⁸⁷ a to snad — jde-li o tutéž osobu — i na listinách pražských biskupů Tobiáše⁸⁸ a Řehoře.⁸⁹

V 13⁺.

č. 1: Řeholka DP: V 11, Řeholka DisP: V 11, SAP: V II 14

1.	1287, XII. 8. Praha	Václav II. pro křížovníky s červenou hvězdou.	RBM II, č. 1424
----	------------------------	---	-----------------

Listina č. 1 psaná rukou V 13⁺ je Řeholkou⁹⁰ umístována do příjemeckého okruhu.

⁸² CDB V/2, č. 579.

⁸³ E m l e r , J.: *Die Kanzlei*, s. 47.

⁸⁴ J i r e č e k , H.: *Právní život v Čechách a na Moravě v tisícileté době od konce IX. do konce XIX. století*. Praha – Brno 1903, s. 47–48. K tomu viz hiát mezi listinou č. 8 a listinou č. 9 v seznamu produkce ruky V 12.

⁸⁵ RBM II, č. 1236.

⁸⁶ RBM II, č. 1410: „... datum Prage per manus mag. Iohannis, ecclesie Sacensis prepositi, Pragensis, Wissegradensis et Olomucensis ecclesiarum canonici, marchionatus nostri Morauie protonotarii“

⁸⁷ Poprvé na RBM II, č. 1419 (= listina č. 11). Jako „pražský scholastik“ a „sadský probošt“ současně se vyskytuje na testamentu vydaném Janem, rektorem od sv. Jiljí v Praze (RBM II, č. 1603), r. 1293, jehož je Jan ze Sadské vykonavatelem.

⁸⁸ RBM II, č. 1491. Velmi zajímavý údaj o vlivu Jana ze Sadské na Václava II. přináší v souvislosti s úmrtím pražského biskupa Tobiáše († 1. III. 1296) kronikář František Pražský (Lib. I, cap. 16), neboť podle tohoto pramene to byl právě tento protonotář, který u panovníka prosadil volbu svatovítského děkana Řehoře na pražský biskupský stolec. Srv. FRB IV, s. 368.

⁸⁹ RBM II, č. 1798, 1803.

⁹⁰ Ř e h o l k a , I.: *Kancelář*, s. 60 vyslovuje mínění, že tato křížovnícká listina patří mezi „originály, které byly jak psány, tak také stylizovány příjemcem.“

V 14 (Tab. VI).

č. 13: Řeholka DP: V 12, Řeholka DisP: V 12, SAP: V II 15

č. 14, 16, 17: Řeholka DP: V 12a, Řeholka DisP: V 12a, SAP: V II 15

1.	1281, IX. 18. U Modřic	Dětřich, biskup olomoucký, pro klášter oslavanský.	CDB VI, č. 165
2.	1281, IX. 24. U Kroměříže	Dětřich, biskup olomoucký, pro kl. sv. Františka v Praze.	CDB VI, č. 171
3.	1281, XII. 1. U Modřic	Dětřich, biskup olomoucký, pro templáře v Jamolicích.	CDB VI, č. 181
4.	1282, VIII. 27. Opava	Mikuláš, vévoda opavský, dosvědčuje, že Beneš ze Štítiny dal olomouckému kostelu ves Skorotín.	CDB VI, č. 228
5.	1282, VIII. 28. Opava	Mikuláš, vévoda opavský, dosvědčuje, že Beneš z Branic dal Dětřichovi, biskupu olomouckému, výnos vsi Býkova jako satisfakci.	CDB VI, č. 230
6.	1285, II. 15. Modřice	Dětřich, biskup olomoucký, pro klášter v Doubravniku.	RBM II, č. 1338
7.	1285, VII. 29. Brno	Smír mezi Dětřichem, biskupem olomouckým, a Friedrichem z Schönburgu.	RBM II, č. 1353
8.	1286, II. 6. Brno	Dětřich, biskup olomoucký, potvrzuje rozhodnutí učiněné ve sporu ohledně kostela v Šaraticích.	RBM II, č. 1365
9.	1286, II. 13. Brno	Dětřich, biskup olomoucký, pro klášter žďárský.	RBM II, č. 1366
10.	1287, VIII. 21. Kroměříž	Dětřich, biskup olomoucký, přijímá ves Chvalkovice a osvobozuje klášter velehradský od desátku.	RBM II, č. 1417
11.	1288, IV. 14. Brunšperk	Dětřich, Jindřich a Erkembert, řeč. Stange, slibují věrnost Dětřichovi, biskupu olomouckému, a přijímají v léno některé statky.	RBM II, č. 1441
12.	1288, IV. 15. U Brunšperku	Dětřich, biskup olomoucký, souhlasí s obdarováním kaple sv. Jana v Hošticích jmenovanými opavskými měšťany.	Kopetzky, č. 153
13.	1288, VIII. 23. Praha	Václav II. pro klášter chotěšovský.	RBM II, č. 1457
14.	1288, X. 8. Praha	Václav II. pro kl. Sv. Ducha v Klatovech.	RBM II, č. 2726
15.	1289, III. 3. U Chebu	Albert „Bílý“ Nothaft ze Sokolova, pro klášter tepelský.	RBM II, č. 1468

16.	1289, IV. 23. U Hradce [Králové]	Václav II. pro klášter vilémovský.	RBM II, č. 1473
17.	1291, X. 24. Cheb	Václav II. pro město Cheb.	RBM II, č. 1555
18.	1291, XII. 22. Praha	Bohuslav z Budčtic a Svojše ze Vzdown se zaručují klášteru chotěšovskému za Boňslava z Hostouně a jeho příbuzné.	RBM II, č. 2739
19.	1296, III. 14. U Modřic	Děťřich, biskup olomoucký, pro klášter rajhradský.	RBM II, č. 1713

Působnost písaře V 14 v kanceláři olomouckého biskupa Děťřicha z většiny části postihl již Šebánek,⁹¹ který jej přesvědčivě ztotožňuje s biskupovým notářem mistrem Šimonem.⁹² Písařsky se tedy mistr Šimon začal uplatňovat od r. 1281⁹³, v dpm formulích biskupových listin se s jeho jménem (vždy jako „notarius“) setkáváme v letech 1284–1287.⁹⁴ Pravděpodobně někdy na jaře roku 1288 dočasně odchází z biskupské kanceláře a až do roku 1291⁹⁵ se pohybuje v prostředí panovnického dvora (viz přehled jím psaných listin). Tento pobyt mu však nebrání podílet se i na vyhotovování listin „nezeměpanských vydavatelů“ (srv. listinu č. 15 a č. 18).⁹⁶ K roku 1295⁹⁷ je mistr Šimon doložen jako kanovník olomoucký, o rok později se písařsky uplatňuje opět v kanceláři olomouckého biskupa (listina č. 19). Poslední zmínka o mistru Šimonovi je k roku 1308,⁹⁸ kdy již byl mrtev.

91 Šebánek, J.: *Studie o kanceláři Děťřicha*, s. 218–219. Pojsl, M., Řeholka, I., Sulitková, L.: *Česká listina doby přemyslovské II*, s. 208 rozšiřují jeho produkci o listiny č. 4, 5 a 11.

92 *Ibid.*, s. 225 (= Šebánkův „písař A“).

93 Vůbec prvním dosud identifikovaným dokladem ruky V 14 je subskripční formule olomouckého kustoda Lamberta na elekční listině olomouckého biskupa Děťřicha z 26. III. 1281 = CDB VI, č. 134, v záhlavních pozn. ruka Th 3. Za tuto informaci děkuji Z. Svitákovi.

94 Postupně na listinách CDM IV, č. 224 (= RBM II, č. 1327), CDM IV, č. 231 (= RBM II, č. 1365), CDM IV, č. 232 (= RBM II, č. 1366), CDM IV, č. 241 (= RBM II, č. 1376) a CDM IV, č. 259 (= RBM II, č. 1417).

95 Řeholka, I.: *Kancelář*, s. 14–17 jako anonymní notář působící v českém oddělení panovnické kanceláře. Dále Pojsl, M., Řeholka, I., Sulitková, L.: *Panovnická kancelář*, s. 266–267 a 282–283.

96 Písař V 14 (mistr Šimon) je tak typickým představitelem příležitostného písaře, který není pevně fixován na jeden diplomatický okruh.

97 CDM V, č. 25 (= RBM II, č. 1680), mistr Šimon je zde mezi svědky.

98 CDM VI, č. 21 (= RBM II, č. 2175).

V 15 (Tab. XIII).

č. 1, 2: Řeholka DP: V 14, Pojsl DisP: V 14, SAP: V II 17

č. 3, 4, 5, 6, 7(A1): Pojsl DP: V 14, Pojsl DisP: V 14, SAP: V II 17

č. 7(A2): Pojsl DP: V 14a, Pojsl DisP: V 14a, SAP: V II 17

č. 8, 12, 13: Pojsl DP: V 13b [srv. mou V 16], Pojsl DisP: V 14, SAP: V II 17

č. 9, 10: Pojsl DP: V 22, Pojsl DisP: V 14, SAP: V II 17

1.	1291, II. 26. Olomouc	Václav II. pro město Litovel.	RBM II, č. 1533	
2.	1291, IV. 10. Olomouc	Václav II. pro město Olomouc.	RBM II, č. 1539	
3.	1292, I. 29. Brno	Václav II. pro johanity v Mailbergu.	RBM II, č. 1565	
4.	1292, II. 27. Brno	Václav II. pro město Znojmo.	RBM II, č. 1567	
5.	1292, III. 13. Brno	Václav II. pro město Brno.	RBM II, č. 1569	
6.	1293, II. 25. Brno	Václav II. pro město Brno.	RBM II, č. 1605	
7.	1293, IV. 27. Praha	Václav II. pro klášter želivský.	A1 A2	RBM II, č. 1609
8.	1293, VI. 18. Praha	Václav II. pro klášter žďárský.	RBM II, č. 1617	
9.	1294, VI. 13. Praha	Václav II. pro biskupa krakovského.	RBM II, č. 1649	
10.	1294, VI. 22. Praha ⁹⁹	Václav II. pro klášter loucký.	RBM II, č. 1654	
11.	1295, V. 8. Brno	Jindřich, plebán v [Osové] Bítýšce, ustanovuje bratra německého rytíře správcem kostela v [Osové] Bítýšce.	RBM IV, č. 1902	
12.	1295, V. 10. Brno	Václav II. pro Dětřicha, biskupa olomouckého.	RBM II, č. 1685	
13.	1297, III. 25. Brno	Václav II. pro královskou kapli P. Marie v Brně.	RBM II, č. 1742	
14.	1303, IX. 26. Modřice	Jan VI., biskup olomoucký, pro klášter v Doubravníku.	RBM II, č. 1977	
15.	1303, XII. 23. Modřice	Jan VI., biskup olomoucký, pro klášter loucký.	CDM V, č. 160	
16.	1304, I. 23. Pustiměř	Jan VI., biskup olomoucký, pro kostel sv. Jakuba v Jihlavě.	RBM II, č. 1996	

17.	1305, III. 1. Modřice	Jan VI., biskup olomoucký, pro domini- kánky v Olomouci.	RBM II, č. 2020
18.	1305, III. 22. Pustiměř	Jan VI., biskup olomoucký, pro olo- mouckou kapitolu — potvrzení testa- mentu olomouckého kanovníka Wern- hera.	RBM II, č. 2022
19.	1305, V. 27. Kroměříž	Jan VI., biskup olomoucký, pro Štemfla z Mladějovic.	RBM II, č. 2033
20.	1305, IX. 22. Pustiměř	Jan VI., biskup olomoucký, pro klášter tišnovský.	A1 RBM II, A2 č. 2055
21.	1306, II. 23. Olomouc	Jan VI., biskup olomoucký, pro scho- lasterii olomouckou.	RBM II, č. 2082 (A2)
22.	1306, IV. 28. Pustiměř	Jan VI., biskup olomoucký, pro děkana třebíčského.	RBM II, č. 2089
23.	1307, I. 13. Modřice	Jan VI., biskup olomoucký, pro kl. zde- razský.	—
24.	1307, V. 27. Pustiměř	Jan VI., biskup olomoucký, plebánům v Kněžicích a Krahulově.	RBM II, č. 2130

Produkcí tohoto velmi výrazného písaře „moravského oddělení“ Václavovy kanceláře z větší části identifikoval již Šebánek,¹⁰⁰ a to na listinách č. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 (pouze A1), 10 a dále „s výhradou“ na listině, kterou však řadím k písaři V 28 (pod č. 3). Stejný rozsah písařské produkce uvádí u tohoto písaře V. Vašků.¹⁰¹ Pokud je mi známo, první pokus o ztotožnění tohoto písaře s konkrétní osobou provedl v souvislosti s listinou č. 9 Šebánek,¹⁰² který prohlásil, že „tu jde o ruku doručovatele této listiny, moravského protonotáře Václavova, Jana, probošta ze Sadské“. Pojsl¹⁰³ připisuje této ruce „moravského oddělení“ kanceláře tytéž listiny jako předchozí autoři,¹⁰⁴ navíc jej — totiž podle Pojsla Jana ze Sadské — ztotožňuje s notářem Janem (P II 83).¹⁰⁵ Bistřický¹⁰⁶ rozšířil okruh listin psaných touto rukou (v jeho systému označovanou J V 1) o listiny

¹⁰⁰ V pomocném aparátu k vydávání CDB jej označil V 4. Listinu č. 11 však v práci citované v poznámce č. 70 (s. 153, pozn. 12 a s. 161, pozn. 63) řadí k ruce Petra Angeli (viz mou ruku V 16).

¹⁰¹ V a š k ů, V.: *K otázce individuálního stylu v listinách Václava II. a Václava III.*, SPFFBU C7, 1960, s. 85.

¹⁰² Š e b á n e k, J.: *Čeští notáři*, s. 82.

¹⁰³ P o j s l, M.: *Kancelář*, s. 24nn. a 42nn.

¹⁰⁴ U listiny č. 7 považuje (*ibid.*, s. 75–76) za dílo ruky V 15 pouze vyhotovení A1, zatímco A2 je podle autora originál „napsaný v příjemcově prostředí rukou, jež se snažila velmi věrně napodobit písmo originálu.“

¹⁰⁵ *Ibid.*, s. 32. K tomuto ztotožnění poznamenávám, že písař P II 83 se sice na Václavových listinách vskutku vyskytuje, je však třeba jej ztotožnit s mou rukou V 12 (viz výše).

¹⁰⁶ B i s t ř í c k ý, J.: *K diplomatickému písemnictví olomouckých biskupů 1304–1369*. Olomouc 1968 (netištěná CSc. disertace), s. 4–6.

vydávané olomouckým biskupem Janem VI. z Valdštejna (vyjma listiny č. 21) a o listinu plebána Jindřicha (č. 11).¹⁰⁷

V 16 (Tab. VIII, IX, X a XI).

č. 1, 2, 3, 4: Řeholka DP: V 13, Řeholka DisP: V 13, SAP: V II 16

č. 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 13, 14, 19, 20, 21, 22: Pojsl DP: V 13, Řeholka DisP: V 13, SAP: V II 16
 č. 23, 24, 25, 26, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38: Pojsl DP: V 13, Vavřínová DisP: V 13, SAP:
 V II 16

č. 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 45, 47, 48, 49, 50, 51: Vavřínová DP: V 13, Vavřínová DisP: V 13,
 SAP: V II 16

1.	1291, III. 23. Opava	Václav II. pro klášter sedlecký.	RBM II, č. 1538	
2.	1291, VI. 23. Praha	Václav II. pro klášter doksanský.	RBM II, č. 1545	
3.	1291, VII. 23. Praha	Václav II. pro klášter sedlecký.	RBM II, č. 1548	
4.	1291, X. 8. U Chebu	Václav II. pro Ludvíka, vévodu bavorského.	RBM II, č. 1554	
5.	1292, I. 1. Praha	Václav II. pro biskupa pražského.	RBM II, č. 1561	
6.	1292, I. 1. Praha	Václav II. pro biskupa pražského.	RBM II, č. 2806	
7.	1292, I. 10. Hradec [Králové]	Václav II. pro klášter sedlecký.	RBM II, č. 1563	
8.	1292, IV. 21. Praha	Václav II. pro klášter postoloprtský.	RBM II, č. 1573 ACRB I, č. 41	
9.	1292, VII. 3. Praha	Václav II. pro klášter vyšebrodský.	RBM II, č. 1581	
10.	1292, VIII. 13. Praha	Václav II. pro biskupa pražského.	A1 A2	RBM II, č. 1586
11.	1293, V. 30. Praha	Václav II. pro klášter henrykovský.	DCT, 41	
12.	1293, VI. 22. [Stará] Boleslav	Mistr Pardus probošt a kapitula [staro]boleslavská pro klášter loucký.	RBM II, č. 1619 (A2)	
13.	1293, X. 4. Praha	Václav II. pro klášter želivský.	RBM II, č. 1627	
14.	1294, IV. 30. Praha	Václav II. pro klášter kameniecký.	RBM II, č. 1643	

¹⁰⁷ Viz dále Pojsl, M., Řeholka, I., Sulitková, L.: *Panovnícká kancelář*, s. 328–329.

15.	1294, VI. 9. Praha	Václav II. pro klášter Waldsassen.	RBM IV, č. 1893
16.	1294, VIII. 23. Cheb	Arnold, biskup bamberský, uděluje odpustky ke klášteru zbraslavskému.	RBM II, č. 1658
17.	[cca. 1294]	Hrubého zlomek register či formulářové sbírky.	ČMKČ 91, 1917
18.	1295, V. 10. Praha	Jan, probošt vyšehradský, kupuje od kláštera litomyšlského některé statky.	RBM II, č. 1686 (ad 1295, V. 11.)
19.	1295, VIII. 11. Praha	Václav II. pro biskupa pražského. (indorzát píše V 18)	RBM II, č. 1692 ACRB I, č. 42
20.	1295, XI. 29. Praha	Václav II. pro klášter sedlecký.	RBM II, č. 1697
21.	1296, VIII. 25. Praha	Václav II. pro Mikuláše, rychtáře v [Českých] Budějovicích.	RBM II, č. 1724
22.	1296, VIII. 25. Praha	Václav II. pro kl. sv. Františka v Praze.	RBM II, č. 1725
23.	1297, VII. 22. Pirna	Václav II. pro klášter tišnovský.	RBM II, č. 1761
24.	1297, X. 10. Poděbrady	Václav II. pro klášter chotěšovský.	RBM II, č. 1767
25.	1298, I. 10. Brno	Václav II. pro klášter tepelský.	RBM II, č. 1777
26.	1298, I. 11. Brno	Václav II. pro klášter tepelský.	RBM II, č. 1780
27.	1298, II. 12. Videň	Albrecht, vévoda rakouský, slibuje Václavovi II., že mu zastaví Chebsko, Plisensko..., bude-li zvolen římským králem. (indorzát: V 18)	RBM II, č. 1783 MGH CC IV/1, č. 1 ACRB I, č. 44
28.	1298, II. 21. Brno	Václav II. pro Gerharda, arcibiskupa moravského.	MGH CC IV/1, č. 2
29.	1298, III. 14. Videň	Albrecht, vévoda rakouský, slibuje Václavovi II., že jej zproští všech služeb, bude-li zvolen římským králem. (indorzát: V 18)	RBM II, č. 1785 MGH CC IV/1, č. 3 ACRB I, č. 45
30.	1298, IV. 9. Olomouc	Václav II. pro kostel sv. Petra v Nové Cerekvi.	RBM II, č. 1793
31.	1298, IV. 9. Olomouc	Václav II. pro kostel P. Marie ve Vojanovicích.	RBM II, č. 1792
32.	1298, IV. 15. Hradec [Králové] ¹⁰⁸	Václav II. pro město Hlubčice.	RBM II, č. 1794

108 Emler v RBM omylem k „17. IV.“, ač má správný přepis.

33.	1298, V. 17. Praha	Václav II. pro olomouckého biskupa.	RBM II, č. 1799
34.	1298, V. 30. Praha	Václav II. pro herburgy (Cella sanctae Mariae) v Brně.	RBM II, č. 1802
35.	1298, VII. 27. Praha	Václav II. pro johanity v Praze.	RBM II, č. 2812
36.	1298, před VIII. 13. Praha	Václav II. pro římského krále Albrechta.	–
37.	1298, VIII. 24. U hradu Kohren	Václav II. pro kostel týnský.	RBM II, č. 1814
38.	1298, XII. 23. Praha	Václav II. pro Oldřicha a Arkléba z Boskovic.	SAP 33 (1983), č. 23
39.	1299, I. 15. Praha	Václav II. pro klášter chotěšovský.	RBM II, č. 2757
40.	1299, IV. 6. Brno	Václav II. pro klášter sedlecký.	RBM II, č. 1832
41.	1299, IV. 6. Brno	Václav II. pro klášter sedlecký.	RBM II, č. 1833
42.	1300, III. 8. Brno	Václav II. pro Litoměřice.	RBM II, č. 1853
43.	1301, IV. 28. Praha	Václav II. pro společníky z Florencie.	RBM II, č. 1880
44.	1302, VII. 15. Sadská	Václav II. pro klášter vyšebrodský.	RBM II, č. 1929
45.	1305, IV. 20. Praha	Václav II. pro komorníka Vitlína z Olomouce.	RBM II, č. 2027
46.	1305, VIII. 8. Praha	Václav III. pro braniborská markrabata.	RBM II, č. 2051
47.	1305, XI. 3. Praha	Václav III. pro klášter sv. Jiří na Hradě.	RBM II, č. 2058
48.	1305, XI. 17. Praha	Václav III. pro Arkléba Zendila.	SAP 33 (1983), č. 27
49.	1306, I. 4. Praha	Václav III. pro Hartleba z Boskovic.	SAP 33 (1983), č. 28
50.	1306, I. 9. Praha	Václav III. pro biskupa pražského.	RBM II, č. 2070
51.	1306, I. 9. Praha	Václav III. pro Unka z Majetína.	RBM II, č. 2071
52.	1311, VII. 21. Litoměřice	Jan Lucemburský potvrzuje listinu 1299, VIII. 1 (= č. 1 u ruky V 29).	RBM IV, č. 2126
53.	1312, X. 11. Praha	Jan Lucemburský pro klášter sedlecký.	RBM III, č. 109

54.	1313, V. 13. Praha	Jan Lucemburský pro pražské křížovníky.	RBM III, č. 137
55.	1313, V. 15. Praha	Jan Lucemburský pro dominikánky od sv. Anny na Újezdě pod Petřínem v Praze.	RBM III, č. 138
56.	1313, VIII. 7. Praha	Jan Lucemburský pro klášter ostrovský.	RBM III, č. 150 ¹⁰⁹

Ruku mistra Petra Angeli (* před 1253 † 7. VI. 1316 v Praze, kde byl i pochován), která se s největší pravděpodobností skrývá pod písařskou siglou V 16, se pokusil identifikovat již Šebánek¹¹⁰ a v souvislosti s postižením Petrova individuálního stylu V. Vašků,¹¹¹ který za Petrovo písařské dílo označil listiny č. 1, 2, 3, 6, 5, 7, 8, 10, 24, 25,¹¹² 26, 30, 34, 35, 37, 40, 43, 48, 49 (= slavnostní privilegia s arengou) a dále č. 9, 11, 13, 19, 20, 21, 22, 23, 31, 33, 36, 38, 39, 41 a dále listinu, kterou jsem přiřadil k ruce V 29 (pod č. 1), č. 42, dále č. 2 u ruky V 29, č. 44, 45, 46, 47 a 50 (= „Nos“ listiny bez arengy). Poslední práce usilující o postižení Petrovy ruky v kanceláři Václava II. a Václava III.¹¹³ připisuje jeho ruce navíc ještě listiny, které řadím k ruce V 11 (tam mají č. 3, 4, 5, 8, 9 a 13).

Petr byl synem Angela de Pontecurvo a Petruše, po jejíž smrti se Angelus stal kanovníkem u sv. Víta.¹¹⁴ První zprávu o Petrovi máme k r. 1287, kdy poté, co prokázal svůj legitimní původ, získal prebendu v Sadské.¹¹⁵ V dpm formuli

109 Listiny č. 52–56 připisuje ruce Petra Angeli D. Kudrnová: *Písaři v listinách krále Jana Lucemburského pro české příjemce*. Brno 1970 (netištěná PhDr. disertace), s. 33, u ní se jedná o ruku J. 4.

110 Šebánek, J., Dušková, S.: *Česká listina doby přemyslovské I*, s. 162. V této studii má ruka ztotožňovaná s Petrem Angeli siglu V 5, přičemž rovnici V 5 = Petr Angeli Šebánek podepírá protokolem o volbě děkana vyšehradské kapituly z 1. VI. 1302 s vlastnoručními podpisy vyšehradských kanovníků (RBM II, č. 1922). Podle autora (*l. c.*, pozn. 73) je listina psána „nesporně rukou písaře V 5, touz rukou je na posledním místě — právě tam, kde bývá jmenován písař listiny — (tento předpoklad nemohu ze své zkušenosti potvrdit — pozn. autora) podepsán Petr, kanovník vyšehradský.“ Písařem této listiny však dle mého mínění není Petr Angeli (můj V 16), ale písař uplatňující se zejména v prostředí pražských biskupů, který napsal mimo jiné i listinu biskupa pražského Jana z téhož dne (RBM II, č. 1921) a dále např. RBM II, č. 1912 (A1 i A2) atd. Vzhledem k tomu, že se na listinách Václava II. a Václava III. jeho ruka neobjevuje, nebudu se o něm na tomto místě více rozšiřovat. Tato okolnost však nebrání ztotožnění písařské ruky V 16 s Petrem Angeli, pouze je třeba upozornit na to, že toto ztotožnění nelze opírat o listinu RBM II, č. 1922, jak chtěl Šebánek. V téže studii na s. 161 jsou ruce Petr Angeli správně připsány ještě listiny č. 12 a č. 18.

111 Vašků, V.: *K otázce individuálního stylu*, s. 77–78.

112 Listinu č. 25 připsala ruce Petra Angeli i Dušková, S.: *Dva zvláštní případy*, s. 85, pozn. 11.

113 Pojsl, M., Řeholka, I., Sulitková, L.: *Panovnická kancelář*, s. 267–268 a 283–303. *Ibid.*, s. 290 připisují autoři ruce Petra Angeli dle mého mínění neprávem indorzát na listině 1292, VII. 15. Praha (RBM II, č. 2742) = listina č. 2 u mé ruky V 20.

114 RBM I, č. 1339.

115 RBM IV, č. 1867.

Václavových listin se objevuje od 21. XII. 1289¹¹⁶ s titulem „mistr“ jako proto-notář a kanovník vyšehradský, 23. III. 1291 (č. 1) se poprvé objevuje ruka V 16. K 1. IX. 1291¹¹⁷ je doložen jako pražský a k 21. IV. 1292¹¹⁸ jako vratislavský kanovník. Počátkem r. 1296¹¹⁹ byl již farářem a posléze i proboštem¹²⁰ u sv. Petra v Brně. Nejpozději od roku 1296 byl i olomouckým kanovníkem.¹²¹ Roku 1298 je doložen jako kanovník staroboleslavský,¹²² roku 1306 i krakovský a litoměřický.¹²³ V roce 1305 se po smrti mistra Oldřicha stal proboštem pražským.¹²⁴ Z důležitých duchovních obročí zbývalo snad již jen to jediné — proboštví vyšehradské. Na ně získal Petr čekatelství 13. I. 1306.¹²⁵ Post vyšehradského probošta se měl uvolnit až 1. IV. 1307, ale nedočkavý Petr Angeli užíval titulu vyšehradského a pražského probošta a českého kancléře již v květnu 1306.¹²⁶ Roku 1311 byl zvolen olomouckým biskupem, ale tato volba mu nebránila dále působit v české panovnické kanceláři (viz listiny č. 52–56). Zemřel 7. VI. 1316.¹²⁷

Z paleografického hlediska je velmi závažný výskyt ruky V 16 na dosud nezpracovaném a nevydaném zlomku, který Václav Hrubý našel v Národním muzeu.¹²⁸ Jedná se o jeden seřiznutý pergamenový list oboustranně per extensum popsaný. Viz Tab. XI.

116 RBM II, č. 1488.

117 RBM II, č. 1552.

118 RBM II, č. 1573.

119 E m l e r , J.: *Die Kanzlei*, s. 48. Na tomto místě poznamenávám, že Emler jako první oddělil osobu Petra Angeli od Petra z Aspeltu (viz *Die Kanzlei*, s. 50nn).

120 RBM II, č. 1711. Těto hodnosti se však později vzdal — srv. RBM II, č. 2072. Nejnověji se osobností mistra Petra Angeli v této souvislosti zabývá: J a n , L., P r o c h á z k a , R., S a m e k , B.: *Šedm set let brněnské kapituly*. Brno 1996. Na s. 44–45 jsou však údaje o Petrovi Angeli částečně smíšeny s jinou osobou, totiž s mistrem Petrem de Pontecurvo, hradeckým arcijáhnem a klerikem papežské kaple (k němu srv. například listinu RBM II, č. 257).

121 E m l e r , J.: *Die Kanzlei*, s. 48 a RBM II, č. 1711.

122 RBM II, č. 1795. V této souvislosti je důležitý doklad ruky V 16 na listině č. 12, srv. listinu č. 6 u ruky V 2.

123 RBM II, č. 2074.

124 RBM II, č. 2059. Oldřich je proboštem ještě v únoru 1305 (RBM II, č. 2017).

125 RBM II, č. 2074.

126 E m l e r , J.: *Die Kanzlei*, s. 49 a RBM II, č. 2090.

127 *Chronicon Aulae Regiae Lib. I, cap. 128*: „Hic licet prepositus Pragensis et Wyschehradensis simul et regni Bohemiae cancellarius diu fuerit et omnibus divitiis plenus in vita extiterit, in morte sua vix tantum sibi remansit, quod poterat sepeliri.“ — FRB IV, s. 233.

128 Dnešní uložení: Praha — Archiv Národního muzea, sig. A 41 (listiny).

V 17 (Tab. VII).

č. 1: Řeholka DP: V 15, Pojsl DisP: V 15, SAP: V II 18

1.	1291, VII. 13. Praha	Václav II. pro město Brno.	RBM II, č. 1547
----	-------------------------	----------------------------	-----------------

Šebánek¹²⁹ považuje listinu č. 1 za produkt kanceláře. Stejného mínění je i Pojsl.¹³⁰

V 18.

č. 4, 5: Řeholka DP: V 16, Řeholka DisP: V 16, SAP: V II 19

č. 6: Pojsl DP: V 16, Řeholka DisP: V 16, SAP: V II 19

1.	1279, VII. 10. Praha	Tobiáš, biskup pražský, potvrzuje Friedricha z Vratislavi plebánem kostela v Budči.	CDB VI, č. 58
2.	1282, X. 22. Praha	Tobiáš, biskup pražský, pro klášter vilémovský.	CDB VI, č. 237
3.	1283, V. 28. Praha	Tobiáš, biskup pražský, pro Jindřicha z Přibenice.	RBM II, č. 1293
4.	1291, IX. 1. Litomyšl	Václav II. pro biskupa a kapitolu krakovskou.	RBM II, č. 1551
5.	1291, IX. 1. Litomyšl	Václav II. slibuje zachovávat práva a svobody v Krakovsku a Sandoměřsku.	RBM II, č. 1553
6.	1294, IX. 7. Praha	Václav II. pro pražského biskupa Tobiáše. (indorzát píše V 18)	RBM II, č. 1663
7.	1295, XII. 7. Praha	Václav II. pro Polici.	RBM II, č. 1700

Listiny č. 4 a č. 5 považuje Šebánek¹³¹ za písařské dílo mistra Petra Angeli. Tento předpoklad vyvrací již Řeholka,¹³² který tohoto písaře charakterizoval

¹²⁹ Š e b á n e k , J . , D u š k o v á , S . : *Česká listina doby přemyslovské III.*, s. 109, pozn. 23: „A v době Václava II. respektive i III. přijemecské vyhotovení nepřichází vlastně už ani v úvahu. Všechny nesporné listiny jejich (t. j. měst — pozn. autora), jak ukázal diplomatický rozbor královských listin po r. 1283 jako celku, jsou totiž už kancelářské.“

¹³⁰ P o j s l , M . : *Kancelář*, s. 33, který konstatuje, že „písmo má všechny charakteristické rysy kancelářského prostředí“.

¹³¹ Š e b á n e k , J . : *Čeští notáři*, s. 81. Šebánkův závěr přebírá i Mieszkowski, K.: *Studia nad dokumentami katedry krakowskiej XIII wieku*. Początki kancelarii biskupiej. Wrocław 1974, s. 35: „Do jednej ręki należy również odnieść dwa dokumenty Wacława II czeskiego, wystawione w r. 1291 (t. j. listiny č. 4 a 5 — pozn. autora) ... Oba akty spisane zostały piśmem drobnym, w miarę starannym, z wyraźną tendencją do zamasyżtych kaud i zamykania lasek górnych (zwłaszcza d okrągłego). W literaturze pismo to zidentyfikowano jako należące do ręki Piotra Angeli protonotariusza Wacława II.“

jako „osobu velmi blízkou protonotáři Petrovi, která ve své grafické práci do značné míry kopírovala svého slavnějšího a významnějšího kolegu.“ Řeholka však vychází jen z listin, které pisař V 18 píše pro Václava II. Ty ale tvoří pouze část jeho celkové produkce, z níž vyplývá, že původ tohoto pisaře je třeba hledat v prostředí pražských biskupů, a to nejpozději již na konci 70. let XIII. stol. Sám tento fakt vyvrací možnou závislost pisařské ruky V 18 na V 16 (Petru Angeli). V našem diplomatickém materiálu lze jeho ruku sledovat až do konce XIII. století, neboť vedle čistopisů píše i indorzáty postupně na těchto listinách: na listině č. 19 u ruky V 3, na č. 6 u V 11, a na č. 19, 27 a 29 u V 16. V souvislosti s ostatními listinami pražských biskupů se pokusil tuto ruku postihnout R. Nový.¹³³ V jeho systému má značku T 11.¹³⁴

V 19.

č. 1: Vavřínová DP: V 37, Vavřínová DisP: V 39, SAP: V II 43 = V III 6

1.	1306, VII. 2. Praha	Václav III. pro město Olomouc.	RBM II, č. 2096
----	------------------------	--------------------------------	-----------------

Sulitková¹³⁵ připouští kancelářské i přijemecké — městské vyhotovení.

V 20.

č. 2: Pojsl DP: V 18, Řeholka DisP: V 18, SAP: V II 21

1.	1289, V. 23. Praha	Hynek z Dubé daruje Martinovi, měšťanu pražskému, a mlynáři Konrádovi v Kravařích jez na Labi.	RBM II, č. 1474
2.	1292, VII. 15. Praha	Václav II. pro pražského biskupa Tobiáše.	RBM II, č. 2742

Podle Řeholky¹³⁶ je listina č. 2 psána „rukou zřejmě přijemeckou“.¹³⁷

¹³² Řeholka, I.: *Kancelář*, s. 20–21 a dále Pojsl, M., Řeholka, I., Sulitková, L.: *Panovnická kancelář*, s. 269.

¹³³ Nový, R.: *Listiny pražských biskupů XI.-XIV. stol.*, AUC 1960, Phil. et hist. 5, Praha 1961, s. 73.

¹³⁴ Vedle listin č. 1, 2 a 3 připisuje autor dle mého mínění neprávem této pisařské ruce celou řadu dalších biskupských listin, jimi se však nemohu na tomto místě — nechci-li příliš odbočit od základního tematu — podrobněji zabývat. K Nového práci s individuální pisařskou rukou poznamenávám, že „pisař“ a „stylizátor“ té které listiny Novému často neprávem splývají, což má za následek velmi široké chápání individuální pisařské ruky. K biskupským listinám jako celku se však budu vyjadřovat na jiném místě.

¹³⁵ Vavřínová, L.: *Kancelář*, s. 68.

V 21.

č. 1: Pojsl DP: V 19, Řeholka DisP: V 19, SAP: V II 22

1.	1292, XI. 8. Krakov	Václav II. pro Jindřicha, rychtáře v Podolínči.	RBM II, č. 1595
----	------------------------	--	-----------------

Dosavadní literatura¹³⁸ hodnotí ruku písaře listiny č. 1 jako „v listinách Václava II. ojedinelou (příjemeckou)“.

V 22*.

č. 1: Pojsl DP: V 21, Řeholka DisP: V 21, SAP: V II 24

1.	1293, XII. 29. Praha	Václav II. pro kostel sv. Jiljí na Bezdězu.	RBM II, č. 1634 (B)
----	-------------------------	---	---------------------

Šebánek¹³⁹ vyslovil domněnku, že listinu č. 1 (B) „psal jinde už nedoložený písař, jehož písmo bychom rozhodně spíše položili do prvých desetiletí 14. století nežli ještě do konce 13. stol. Ale i kdyby tomu tak nebylo, je třeba nad B (tj. listinou č. 1 (B) — pozn. autora) se zamyslet. Listina Václava II. psaná rukou v žádné jeho další listině už nedoloženou (a tedy patrně příjemeckou) je sama o sobě poněkud podezřelá.“¹⁴⁰ V podstatě ke stejnému závěru dospěl i Řeholka.¹⁴¹

¹³⁶ Řeholka, I.: *Kancelář*, s. 49, srv. i Pojsl, M., Řeholka, I., Sulitková, L.: *Panovnická kancelář*, s. 290.

¹³⁷ K listině č. 1 se pokud je mi známo vyjadřuje pouze Dušková (Šebánek, J., Dušková, S.: *Česká listina doby přemyslovské II*, s. 191–192), která se domnívá, že v pozadí jejího vzniku by mohl jako vyhotovitel stát sedlecký klášter, který koncem r. 1290 koupil od Hynka z Dubé část statků i s Kravařemi (srv. listinu Václava II.: RBM II, č. 1517). Listina č. 1 by tak vznikla dodatečně. Grafickou souvislost s č. 2 ale Dušková nezná.

¹³⁸ Řeholka, I.: *Kancelář*, s. 33 a dále Pojsl, M., Řeholka, I., Sulitková, L.: *Panovnická kancelář*, s. 276.

¹³⁹ Šebánek, J.: *Listiny přímětické a jiné naše listiny na patronátní práva z doby přemyslovské*, SPFFBU C 3, 1956, s. 86–87.

¹⁴⁰ *Ibid.*, s. 87–88 dospěl autor diplomatickou cestou ke stanovení možné doby vzniku listiny č. 1 (B): 1310–1336.

¹⁴¹ Řeholka, I.: *Kancelář*, s. 50, Pojsl, M., Řeholka, I., Sulitková, L.: *Panovnická kancelář*, s. 315: „... falzum ... vzniklo jako odraz zápasu kostela sv. Jiljí s okolní světskou mocí v době nástupu krále Jana Lucemburského. Že jde o falzum, prokazují též písmo listiny, které se svým charakterem hlásí do počátku 14. století.“

V 23.

č. 1: Pojsl DP: V 23, Řeholka DisP: V 23, SAP: V II 26

1.	1294, XII. 27. Krakov	Václav II. pro klášter Mogila.	DCT, č. 42
----	--------------------------	--------------------------------	------------

V 24 (Tab. XVII).

č. 1: Pojsl DP: V 24, Řeholka DisP: V 24, SAP: V II 27

1.	1294, XII. 28. Krakov	Václav II. pro klášter henrykovský.	DCT, č. 43
----	--------------------------	-------------------------------------	------------

V 25.

č. 1: Pojsl DP: V 25, Řeholka DisP: V 25, SAP: V II 28

1.	1294, XII. 31. Krakov	Václav II. pro krakovského biskupa Prokopa.	RBM II, č. 2745 (ad 1293, XII. 31.)
----	--------------------------	---	--

V souvislosti s ostatními polskými listinami Václava II. se Šebánek¹⁴² zabýval i listinami psanými písaři V 23, V 24 a V 25, jež podle něj „graficky ani stylisticky nemají s listinným materiálem českým styčných bodů, jejich polský vznik je tak takřka jistý.“ Přijemecký původ předpokládá i Řeholka.¹⁴³

V 26.

č. 1: Vavřínová DP: V 40, Vavřínová DisP: V 38, SAP: V II 42 = V III 4

1.	1305, XI. 20. Brno	Václav III. pro klášter Oliwa.	-
----	-----------------------	--------------------------------	---

Dosavadní literatura míní, že listina č. 1 byla „zpadělána v přijemeckém prostředí“.¹⁴⁴ Komparativní cestou mohu oliwskou písařskou tradici v případě listiny č. 1 potvrdit.¹⁴⁵

¹⁴² Šebánek, J.: *Čeští notáři*, s. 83.

¹⁴³ Řeholka, I.: *Kancelář*, s. 58 a Pojsl, M., Řeholka, I., Sulitková, L.: *Panovnická kancelář*, s. 303.

¹⁴⁴ Vavřínová, L.: *Kancelář*, s. 67 a Pojsl, M., Řeholka, I., Sulitková, L.: *Panovnická kancelář*, s. 316–317.

¹⁴⁵ Srv. *Monumenta palaeographica* III. Reihe, XX. Lieferung, Tafel 9b. [Zpracoval Hein].

V 27.

č. 3: Pojsl DP: V 26, Řeholka DisP: V 26, SAP: V II 29

1.	1297, VI. 4. Praha	Gerhard, arcibiskup mohučský, Bur- chard, arcibiskup magdeburský ... pro klášter zbraslavský.	RBM II, č. 1754
2.	1297, VI. 4. Praha	Gerhard, arcibiskup mohučský, Václav II., Otto, markrabě braniborský, a Al- brecht, vévoda saský, pro klášter Wald- sassen.	RBM II, č. 2755 RBM IV, č. 1909
3.	1297, VI. 20.	Václav II. pro klášter Volkenrode.	DSHG I, č. 73
4.	1297, VII. 9. Königstein	Petr, biskup basilejský, Jindřich, biskup kostnický, a Jan, biskup krakovský, pro kapli sv. Ondřeje a sv. Jana Evangelisty v Chebu.	–

Dosavadní literatura — alespoň pokud je mi známo — se vyjadřuje jen k lis-
tině č. 3,¹⁴⁶ zatímco listinu č. 2 nezná z originálu.

V 28.

č. 3: Pojsl DP: V 27, Vavřínová DisP: V 27, SAP: V II 29

1.	1284, IX. 14. Vyšehrad	Kapitula vyšehradská pro Oldřicha Plaze- ra, pražského měšťana.	RBM II, č. 1326
2.	1292, IX. 24. Praha	Jan, probošt vyšehradský, pro kaplana Friedricha, plebána v Budči.	RBM II, č. 1588
3.	1298, VI. 18. Praha	Václav II. pro klášter zábrdovický.	RBM II, č. 1804

Zatímco Šebánek¹⁴⁷ listinu č. 3 „s výhradou“ určil jako dílo písaře, kterého
označuji V 15 (viz na příslušném místě), V. Vašků¹⁴⁸ se o písaři této listiny

¹⁴⁶ Řeholka, I.: *Kancelář*, s. 60 a Pojsl, M., Řeholka, I., Sulitko-
vá, L.: *Panovnická kancelář*, s. 309, kde je listina č. 3 zařazena do prostředí příjemec-
kého. Ke zcela opačnému závěru dospěl Posse, O.: *Die Lehre von den Privaturlun-
den*, Leipzig 1887, s. 17, kde označil ruku pišící č. 3 za Václavovu-kancelářskou.

¹⁴⁷ Srv. práci Vašků, V.: *K otázkám individuálního stylu*, s. 85.

¹⁴⁸ Vašků, V.: *Ibid.*, s. 87.

zmiňuje jako o „jinak neznámém písaři“. K obdobnému závěru dospěla i Sulitková,¹⁴⁹ která označila listinu č. 3 za „po stránce grafické ojedinělou“.

V 29 (Tab. XIV).

č. 1, 3, 4, 5: Vavřínová DP: V 31, Vavřínová DisP: V 31, SAP: V II 35

č. 2: Vavřínová DP: V 13 [srv. mou V 16], Vavřínová DisP: V 31, SAP: V II 35

č. 6, 7, 8, 9, 10: Vavřínová DP: V 36, Vavřínová DisP: V 35, SAP: V II 39 = V III 5 [dále srv. mou V 33]

1.	1299, VIII. 1. Praha	Václav II. pro Dětocha z Třebelovic.	RBM II, č. 1841
2.	1300, IV. 19. Zbraslav	Václav II. pro míšeňského biskupa Albrechta.	RBM II, č. 1858 RBM IV, č. 1918
3.	1301, III. 3. Brno	Václav II. pro město [Uherské] Hradiště.	RBM II, č. 1876
4.	1301, VIII. 30. Brno	Václav II. pro Ondřeje a Arkléba z Boskovic.	SAP 33 (1983), č. 25
5.	1301, IX. 14. Nižbor	Václav II. pro klášter postoloprtský.	RBM II, č. 1894 ACRB I, č. 51
6.	1301, XII. 13. Praha	Václav II. pro Jordana ze [Spišského] Hrhova.	RDSI I, č. 65
7.	1302, II. 25. Brno	Václav II. pro město Jičín.	RBM II, č. 1909
8.	1302, IV. 9. Brno	Václav II. pro klášter kladrubský.	RBM II, č. 1915
9.	1303, III. 25. Brno ¹⁵⁰	Václav II. pro město Znojmo.	RBM II, č. 1956
10.	1303, IV. 22. Chrudim	Václav II. pro Zdislava Měšce.	RBM II, č. 1957

V. Vašků¹⁵¹ připisuje listiny č. 1 a 2 ruce mistra Petra Angeli (srv. u mé V 16). Listiny Václava II., které řadím k ruce V 29, dělí Sulitková mezi dva kancelářské písaře:¹⁵² jedna ruka podle autorky vyhotovila listiny č. 1, 2, 3, 4 a 5, druhá pak č. 6, 7, 8, 9 a 10, dále též listiny, které připisují písaři V 33 (u něj jde o č. 1 a č. 3).

¹⁴⁹ Vavřínová, L.: *Kancelář*, s. 54 a Pojsl, M., Řeholka, I., Sulitková, L.: *Panovnická kancelář*, s. 291.

¹⁵⁰ Emler má v RBM pod „1303, 6 Apr.“ chybným převodem z „VIII“ kal. apr.“

¹⁵¹ Vašků, V.: *K otázce individuálního stylu*, s. 78.

¹⁵² Vavřínová, L.: *Kancelář*, s. 56–57 + 60–62, Pojsl, M., Řeholka, I., Sulitková, L.: *Panovnická kancelář*, s. 292–293 a 306–307 + 293 a 307.

Komparativní cestou lze prokázat (jde-li o tutéž ruku) též *možné saské působení* písaře V 29.¹⁵³

V 30 (Tab. XV).

č. 1: Vavřínová DP: V 22, Vavřínová DisP: V 22, SAP: V II 31 = V III 2

1.	1299, V. 14. Brno	Václav II. pro olomoucký kostel.	RBM II, č. 1835
----	----------------------	----------------------------------	-----------------

Sulitková umisťuje písaře listiny č. 1 do kanceláře.¹⁵⁴

V 31.

č. 1: Vavřínová DP: V 28, Vavřínová DisP: V 28, SAP: V II 32

č. 2: Vavřínová DP: V 29, Vavřínová DisP: V 29, SAP: V II 33

1.	1299, V. 14. Brno	Václav II. pro klášter klarisek ve Znojmě.	RBM II, č. 1837
2.	1299, V. 15. Brno	Václav II. pro klášter klarisek ve Znojmě.	RBM II, č. 1838

Sulitková¹⁵⁵ považuje tyto listiny za dílo dvou různých písařů.

V 32*.

č. 1: Vavřínová DP: V 30, Vavřínová DisP: V 30, SAP: V II 34

1.	1299, VII. 3. Brno ¹⁵⁶	Václav II. pro klášter sv. Jakuba v Olomouci.	RBM II, č. 1839
----	--------------------------------------	---	-----------------

¹⁵³ Delitsch, H.: *Geschichte der abendländischen Schreibschriffformen*, Leipzig 1928, s. 189, Obr. 61a s příslušným komentářem na s. 188: "...Original ... von einem sächsischen Kanzlisten geschrieben wurde ...". Ukázka přináší pouze intitulaci a promulgaci listiny markraběnky Heleny, vdovy po Děřřichovi z Landsbergu z r. 1300. Vzhledem k tomu, že neznám příslušnou listinu celou, nemohu potvrdit totožnost s rukou V 29, ale i z pouhé ukázky je zřetelný vysoký stupeň afinity.

¹⁵⁴ Vavřínová, L.: *Kancelář*, s. 52 a Pojsl, M., Řeholka, I., Sulitková, L.: *Panovnická kancelář*, s. 291.

¹⁵⁵ Vavřínová, L.: *Kancelář*, s. 54–55 a Pojsl, M., Řeholka, I., Sulitková, L.: *Panovnická kancelář*, s. 292.

¹⁵⁶ Falzum (+++) odhalil již Emler v RBM.

Tato listina vzbudila podezření i u Šebánka.¹⁵⁷ Za falzum ji označuje též Sulitková.¹⁵⁸

V 33.

č. 1, 3: Vavřínová DP: V 36a, Vavřínová DisP: V 35, SAP: V II 39 = V III 5

1.	1305, IV. 25. Praha	Václav II. pro klášter sedlecký.	RBM II, č. 2028
2.	1305, VIII. 3. Praha	Kapitula pražská zbavuje kanovníka Dionysia, řeč. „de Ypra“, jeho prebendy.	RBM II, č. 2774
3.	1306, V. 19. Praha	Václav III. zakládá klášter Thronus Regis.	RBM II, č. 2090

Za písaře listiny č. 3 označil Dudík¹⁵⁹ „kancléře Petra“. Šebánek¹⁶⁰ poznamenává, že „touž rukou jako B (= č. 3, pozn. autora) je psána listina Václava II. pro cisterciácký klášter sedlecký z 25. dubna 1305 (= č. 1, pozn. autora).“ A dále pokračuje, „že tento písař (v Šebánkově systému označovaný V 10 — pozn. autora) již v žádné jiné listině Václava II. ani kterékoli jiné listině u nás doložen není. Písařskou ruku jemu velmi blízkou najdeme poměrně dlouho i často v listinách jak Václava II. a III., tak i ještě Jindřicha Korutanského.“ Z kontextu vyplývá, že Šebánek touto rukou „velmi blízkou“ míní písařskou ruku, kterou označuji V 41 (viz níže). Vzhledem k tomu, že Šebánek připouští u ruky, kterou jsem označil V 33, pouze ony dvě výše citované listiny, je při pokusu o jeho identifikaci (na místě citovaném v pozn. č. 160) skeptický: „... písaře V 10, který asi provždy zůstane písařem anonymním, ... musíme považovat spíš než za písaře kanceláře za písaře příležitostného, patřícího do příjemného okruhu, tedy cisterciákům“.

V 34.

č. 1: Vavřínová DP: V 32, Vavřínová DisP: V 32, SAP: V II 36

1.	1299, VIII. 14. Praha	Václav II. pro kostel míšeňský.	RBM II, č. 1842 RBM IV, č. 1911
----	--------------------------	---------------------------------	------------------------------------

¹⁵⁷ Šebánek, J., Dušková, S.: *Kritický komentář k moravskému diplomatovi*. Praha 1952, s. 311, pozn. 2.

¹⁵⁸ Vavřínová, L.: *Kancelář*, s. 56.

¹⁵⁹ Dudík, B.: *Dějiny Moravy VII*. Praha 1880, s. 251.

¹⁶⁰ Šebánek, J.: *Tři nejstarší doklady o Vsetíně*, SPFFBU C 8, 1961, s. 81–82.

Podle Sulitkové¹⁶¹ je třeba vznik této listiny klást do míšeňského příjemec-
kého okruhu.

V 35.

č. 1: Vavřínová DP: V 33, Vavřínová DisP: V 33, SAP: V II 37

1.	1301, I. 6. Praha	Václav II. pro klášter zderazský.	CIM II, č. 71
----	----------------------	-----------------------------------	---------------

Sulitková¹⁶² předpokládá, že listina „byla zřejmě sepsána na základě listiny
pravé ... u svého příjemce ... musí být proto označena jako domnělý originál.“

V 36.

č. 1: Vavřínová DP: V 34, Vavřínová DisP: V 34, SAP: V II 38

1.	1301, III. 23. Praha	Václav II. pro klášter břevnovský.	RBM II, č. 1877
----	-------------------------	------------------------------------	-----------------

Šebánek s Duškovou pojali vůči této listině podezření¹⁶³ i na základě paleo-
grafické argumentace, neboť podle autorů „listina je psána ... písmem, které by
bylo možno považovat za běžné, kdyby šlo o listinu z pokročilé doby vlády Jana
Lucemburského nebo z počátku vlády Karla IV. Tehdy byla asi vskutku napsá-
na, kdežto k roku 1301 je její písmo zřejmým anachronismem.“ S tím kore-
sponduje i výklad Sulitkové, která listinu č. 1 prohlašuje za „padělek z okruhu
kláštera břevnovského.“¹⁶⁴

V 37.

č. 1: Lit. nezná orig.

1.	1301, IX. 26. Buda	Ladislav V. pro biskupa krakovského.	RDSI I, č. 31
----	-----------------------	--------------------------------------	---------------

¹⁶¹ Vavřínová, L.: *Kancelář*, s. 58 a Pojsl, M., Řeholka, I., Sulit-
ková, L.: *Panovnická kancelář*, s. 312–313.

¹⁶² Vavřínová, L.: *Kancelář*, s. 59.

¹⁶³ Šebánek, J., Dušková, S.: *Studie k českému diplomatůvi I. K otázce břev-
novských fals*, SPFFBU 2, 1953, s. 272.

¹⁶⁴ Vavřínová, L.: *Kancelář*, s. 60.

V 38.

č. 1: Lit. nezná orig.

1.	[1301], X. 18. -	Ladislav V. pro kapitulou jagerskou.	-
----	---------------------	--------------------------------------	---

V 39.

č. 1: Lit. nezná orig.

1.	1302, II. 28. -	Ladislav V. pro Matouše Čáka.	RDSI I, č. 93
----	--------------------	-------------------------------	---------------

V 40.

č. 1: Lit. nezná orig.

1.	1302, III. 1. -	Ladislav V. pro Matouše Čáka.	RDSI I, č. 95
----	--------------------	-------------------------------	---------------

V 41 (Tab. XVI).

č. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15: Vavřínová DP: V 38, Vavřínová DisP: V 36, SAP:
V II 40

1.	1304, V. 21. Brno	Václav II. pro klášter zbraslavský.	RBM II, č. 2004
2.	1304, V. 24. Brno	Václav II. pro Ebrona z Kralic [na Hané].	RBM II, č. 2006
3.	1304, IX. 22. Praha	Václav II. pro Půtu z Potštejna.	RBM II, č. 2013
4.	1305, II. 22. Litoměřice	Václav II. pro řezenské kupce.	RBM II, č. 2018 RBM IV, č. 1939
5.	1305, IV. 9. Praha	Beneš st. z Vartenberka přijímá od kl. břevnovského vesnici Provodov.	RBM II, č. 2024
6.	1305, V. 4. Praha	Václav II. potvrzuje prodej mlýna Janovi, měšťanu brněnskému.	RBM II, č. 2029
7.	1305, VI. 5. Praha	Václav II. pro olomouckého děkana Budi-slava.	RBM II, č. 2036
8.	1305, VI. 8. Praha	Václav II. pro klášter sv. Jiří na Hradě.	RBM II, č. 2038

9.	1305, VI. 13. Praha	Václav II. pro Zvěsta z Trmic.	RBM II, č. 2041
10.	1305, VI. 15. Praha ¹⁶⁵	Václav II. pro kostel olomoucký.	RBM II, č. 2046
11.	1305, VI. 17. Praha	Václav II. pro klášter sedlecký.	RBM II, č. 2042
12.	1305, VI. 18. Praha	Václav II. pro pražského kanovníka Jana Velišova.	RBM II, č. 2043
13.	1305, VI. 19. Praha	Václav II. pro kostel v Bydžově.	RBM II, č. 2044
14.	1305, VI. 28. Praha	Václav III. pro německé rytíře v Pomořanech.	RBM II, č. 2048
15.	1305, XII. 2. Praha	Václav III. pro Raimunda z Lichtenburka.	RBM II, č. 2065
16.	1306, III. 26. Brno	Václav III. pro Hynka z Dubé a jeho syna Hynka.	RBM II, č. 2085
17.	1307, VIII. 20. Sedlec	Jindřich Korutanský daruje Raimundovi z Lichtenburka hrad Bítov.	RBM II, č. 2136
18.	1307, X. 2. Kolín	Hynek z Přibyslavi slibuje věrnost Jindřichovi Korutanskému.	RBM II, č. 2148 ARCB I, 4. 56
19.	1307, XI. 8. Jihlava	Jindřich Korutanský pro město Znojmo.	RBM II, č. 2157
20.	1307, XI. 10. Znojmo	Jindřich Korutanský pro město Znojmo.	RBM II, č. 2158
21.	1307, XI. 18. Znojmo	Jindřich Korutanský bere pod ochranu kostel sv. Michala ve Znojmě.	RBM II, č. 2159
22.	1308, V. 6. Praha	Jindřich Korutanský pro biskupství pražské.	RBM II, č. 2175 (A1)
23.	1308, VIII. 3. Znojmo	Jindřich Korutanský pro město Znojmo.	RBM II, č. 2180

Šebánek,¹⁶⁶ jenž označil tohoto písaře V 9, má za „nepochybné ..., že písař V 9 byl písařem kanceláře královské.“ Stejného mínění pro listiny Václava II. a III. je i Sulitková.¹⁶⁷

¹⁶⁵ Emler v RBM má k „1305, 20 Jun.“ mylným čtením „XII kal. Jul.“, orig. má „XVII° kal. Iulii“.

¹⁶⁶ Š e b á n e k , J.: *Tři nejstarší doklady o Vsetíně*, s. 81–82. Tuto písařskou ruku identifikoval na listinách č. 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17 a 19.

¹⁶⁷ V a v ř í n o v á , L.: *Kancelář*, s. 37–38 a dále Pojsl, M., Řeholka, I., Sulitková, L.: *Panovnická kancelář*, s. 271–272, 294–298 a 305–308.

V 42.

č. 1: Vavřínová DP: V 39, Vavřínová DisP: V 37, SAP: V II 41

1.	1304, XI. 11. Praha	Václav II. pro Lva z Konecchlumí.	RBM II, č. 2015
----	------------------------	-----------------------------------	-----------------

Za „graficky ojedinělou“ ji považuje L. Sulitková.¹⁶⁸

V 43.

č. 1: Lit. nezná orig.

1.	1298, VII. 28. U Frankfurtu	Kurfirši (mezi nimi i Václav II.) oznamují volbu Albrechta I. římským králem.	RBM II, č. 1808
----	--------------------------------	---	-----------------

Z Václavova itineráře je zřejmé, že se Albrechtovy volby osobně nezúčastnil, ač je formálně spoluvydavatelem listiny č. 1.¹⁶⁹

POUŽITÉ ZKRATKY:

ACRB	Archivum coronae regni Bohemiae (Editio diplomatum phototypica)
AÖG	Archiv für österreichische Geschichte
APH	Archiv Pražského hradu
AUC	Acta Universitatis Carolinae
CDB	Codex diplomaticus et epistolaris regni Bohemiae
CDM	Codex diplomaticus et epistolaris Moraviae
CDPrus.	Codex diplomaticus Prussicus
CIM	Codex juris municipalis
ČMKČ	Časopis Musea Království českého
ČMM	Časopis Matice moravské
DCT	Diplomata monasterii Clarae Tumbae prope Cracowiam
DSHG	Diplomataria et scriptores historiae Germaniae
FRB	Fontes rerum Bohemicarum
HHStA	Haus- Hof- und Staatsarchiv
KKK	Kodex diplomatyczny Katedry Krakowskiej s. Wacława
MGH CC	Monumenta Germaniae Historica — Constitutiones
MIÖG	Mitteilungen des Instituts für österreichische Geschichtsforschung
RBM	Regesta diplomatica nec non epistolaria Bohemiae et Moraviae

¹⁶⁸ Vavřínová, L.: *Kancelář*, s. 65–66 a Pojsl, M., Řeholka, I., Sulitková, L.: *Panovnická kancelář*, s. 307.

¹⁶⁹ Šusta, J.: *České dějiny* II.1, s. 479; osobně se Václav II. s Albrechtem setkal až v listopadu 1298 v Norimberku.

RDSI	Regesta diplomatica nec non epistolaria Slovaciae
SAP	Sborník archivních prací
SPFFBU	Sborník prací filosofické fakulty brněnské university
ZfSDG	Zeitschrift für sudetendeutsche Geschichte

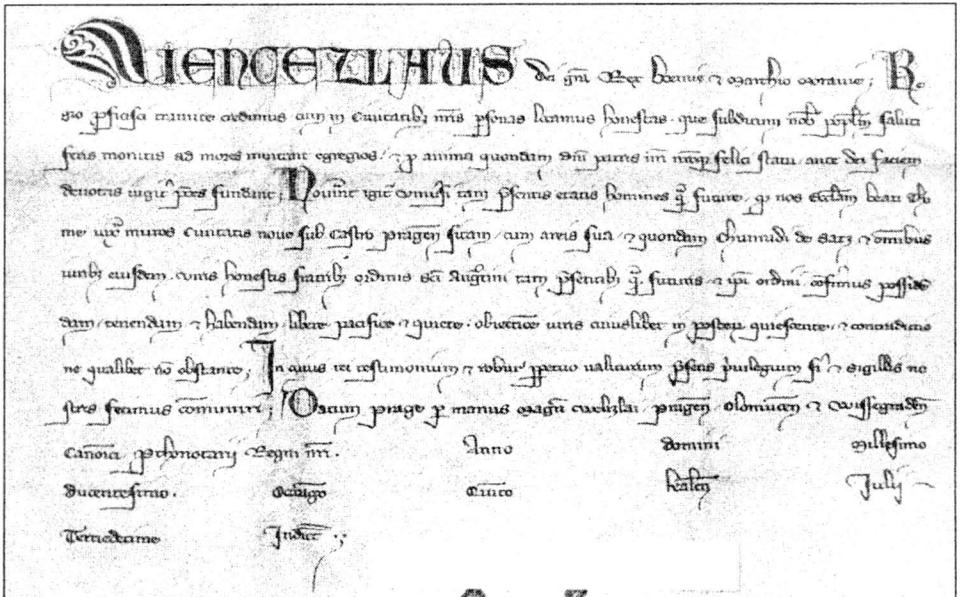
Tab. I.

Venceslaus II., rex Bohemiae et marchio Moraviae, fratribus ordinis sancti Augustini ecclesiam beati Thomae iuxta muros Civitatis Novae (Malá Strana) sitam confert.

Pragae 1285 iul. 1.

Scriba: V 3 (M. Henricus). — num. 29.

WENCEZLAUS, Dei gratia rex Boemie et marchio Moraviae. Regio proficisci tramite credimus, cum in civitatibus nostris personas locamus honestas, que subditum nobis populum salutiferis monitis ad mores invitant egregios et pro anima quondam domini patris nostri nostroque felici statu ante Dei faciem devotas iugiter preces fundant. Noverint igitur universi tam presentis etatis homines quam future, quod nos ecclesiam beati Thome iuxta muros Civitatis Novae sub castro Pragensi sitam cum areis sua et quondam Chunradi de Satz et omnibus iuribus eiusdem viris honestis fratribus ordinis sancti Augustini tam presentibus quam futuris et ipsi ordini conferimus possidendam, tenendam et habendam libere, pacifice et quiete obiectatione iuris cuiuslibet in posterum quiescente et contradictione qualibet non obstante. In cuius rei testimonium et robur perpetuo valituum presens privilegium fieri et sigillis nostris fecimus communiri. Datum Prage per manus magistri Welizlai, Pragensis, Olomucensis et Wissegradensis canonici, prothonotarii regni nostri, anno Domini millesimo ducentesimo octogesimo quinto, kalendis iulii, tertiedecime indictionis.

Tab. II.

Formarum libri fragmentum cura Johannis Loserth editum.

[1288/90 - 1293/94].

Scriba: V 3 (M. Henricus). - num. 53.

Los. num. IV.

[Wenceslaus, Dei] gracia rex Boemie et mar[chio Morau]je, universis carnif[cibus Pra- gen]sibus gratiam suam et [omne bonum].

Los. num. V.

..... Quante iocundita[tis] quanteque leticie tripudio karissime [consortis] nostre primordium adventus intrinseca cordis tui putamus exhibitore presencium tua demonstras.

Los. num. VI.

..... perlibrantes ad equanda pondera, quod lanx equi[tatis] iusta cera sic debent]cionem, tamen dignus s[..... difficile, quoniam motu con[..... acunt.

Los. num. VII...... sue karissime domine seniori [duci]sse Cracouie W., Dei gracia [rex Boemie] et marchio Moraue, obsequii et honoris. [Ad mentalis]^a exultacionis tripudium vo[bis] de incremento honoris nostri [nunci]amus tenore presencium in , quod dominus et pater noster [karissimus do]minus R. serenissimus [tal]is circa nos ea intencione [ducitur], ut coniugem nostram karissimam [natam eiu]s transmittere nobis velit [et quod] debeamus in festo Penteco[stes nunc] venturo regio dyade[mate et] militari cingulo decorari, [verum cum] tante festivitatis sollemp[nia sine] vestra presenciam nos peragere [non sit con]veniens neque decens, affectuose [precamur], quatenus dicte sollempnitati [interesse] dignemini ac vos taliter adap[tetis, quod] die ante festum**Los. num. VIII.**

[P]acis honoris nostri fastig

[P]acis [et]^b honoris nostri fastigia credimus prudenter extollere, si quod^c regie potestatis negocia consiliis utique promovenda non casibus viros preclaros eligimus et rectores^d ydoneos prelustribus officiis coaptamus, ut eorum probitas laudata non alleget,^e dum sua sunt nomina fascibus intyulata magnificis et mentis nostre tranquillitas non vacillet, dum latera nostra prospicimus providis decorata^f ministris. In hoc eciam liberalitatis nostre heret^g intencio, ut quociens personas dignas et sufficientes inveniatur, honores eis et beneplacita^h inculcetⁱ onera^k et graciosel^l circa ipsos quasi de liberalitatis promptuario pleno fluat.^m Eapropter per presens privilegium noverit tam presens etas quam successura posteritas, quod nos attendentes fidem puram et devocionem since-

a Petrus de Hallis, pag. 9. - cf. Loserth, pag. 477.

b Voigt, pag. 23.

c „ad“ Voigt, pag. 23.

d „recentes“ Voigt, ibid.

e „algeat“ Voigt, ibid.

f „et decorata“ Voigt, ibid.

g „non errat“ Voigt, ibid.

h „beneficia“ Voigt, ibid.

i „conculcet“ Los, „non inculcet“ Voigt, ibid.

k „et onera“ Voigt, ibid.

l „sed gloriose“ Voigt, ibid.

m „fundat“ Voigt, ibid.

ram, notam prudenciam et sufficienciam approbatam G.,ⁿ cuius legalitati de negociis cismarinis onera confidenter iniunximus,^o suum ultra mare se dilatare gaudeat magisterium, ipsum nuper provida consilii deliberacione prehabita cancellarium hereditarii rengni^p nostri Ierosolimitani^q sollempniter duximus statuendum potestatem liberam^r et auctoritatem plenariam concedentes eidem, ut officium ipsum cum omnibus iuribus^s et pertinenciis suis in regno prefato^t de cetero sicut in regno Sycilie licite valeat ex[ercere].^u

ⁿ „G. de Oc. dilecti fidelis nostri, volentes eciam, ut idem“ Voigt, *ibid.*

^o „iniunxerimus“ Voigt, *ibid.*

^p Sic.

^q „Iherosolimitani“ Voigt, *ibid.*

^r „sibi liberam“ Voigt, *ibid.*

^s „usibus“ Voigt, *ibid.*

^t „predicto“ Voigt, *ibid.*

^u Cf. Voigt, *ibid.*

Tab. III.

Venceslaus II., dominus et heres regni Bohemiae et marchionatus Moraviae, monasterio Klášterní Hradisko (apud Olomouc) concedit, ut civitates suas et villas forenses Knínice [u Boskovic], Kyjov, Svitávka, Hranice et [Velká] Střelná munire possit.*

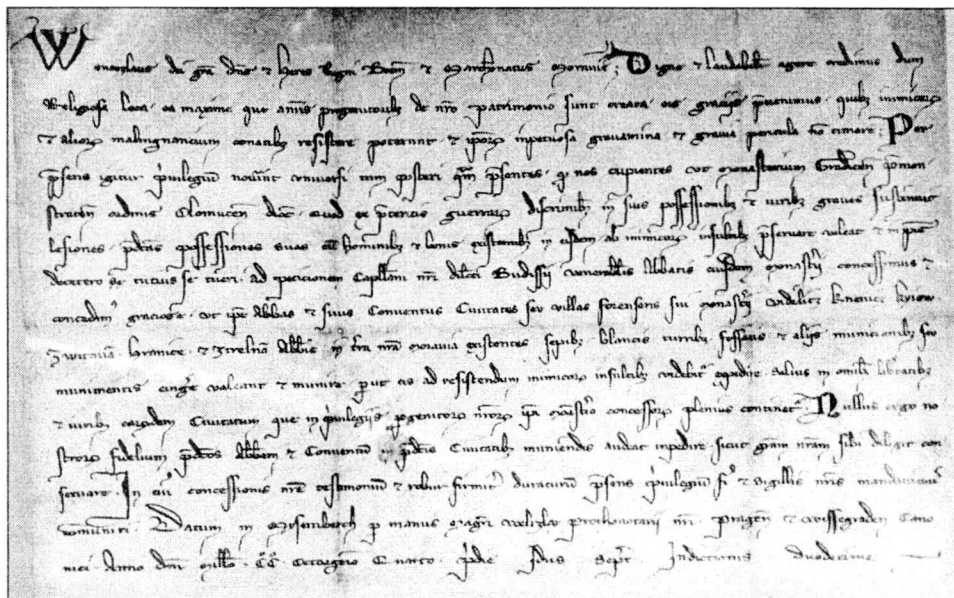
In Nižbor 1284 sept. 12.

Scriba: V 6. - num. 1.

Wencezlaus, Dei gracia dominus et heres regni Boemie et marchionatus Morauię. Digne et laudabiliter agere credimus, dum religiosa loca ea maxime, que a nostris progenitoribus de nostro patrimonio sunt creata, eis graciis prevenimus, quibus inimicorum et aliorum malignancium conatibus resistere poterunt et ipsorum impetuosa gravamina et gravia pericula non timere. Per presens igitur privilegium noverint universi tam posteri quam presentes, quod nos cupientes, ut monasterium Gradicense, premonstratensis ordinis, Olomucensis diocesis, quod ex preteritis guerrarum discriminibus in suis possessionibus et iuribus graves sustinuit lesiones, predictas possessiones suas cum hominibus et bonis existentibus in eisdem ab inimicorum insultibus preservare valeat et in ipsis decetero tutius^a se tueri; ad petitionem capellani nostri dilecti Budissii, venerabilis abbatis eiusdem monasterii, concessimus et concedimus graciose, ut ipse abbas et suus conventus civitates seu villas forenses sui monasterii, videlicet Knenicz, Kyiow, Zwitauam, Hranice et Ztrelnam Abbatis, in terra nostra Morauię existentes sepibus, blancis, turribus, fossatis et aliis munitionibus seu munimentis cingere valeant et munire, prout eis ad resistendum inimicorum insultibus videbitur expedire, salvis in omnibus libertatibus et iuribus earundem civitatum, que in privilegiis progenitorum nostrorum ipsi monasterio concessorum plenius continentur. Nullus ergo nostrorum fidelium predictos abbatem et conventum in predictis civitatibus muniendis audeat impedire, sicut gracię nostrę sibi diligit conservare. In cuius concessionis nostre testimonium et robur firmiter duraturum presens privilegium fieri et sigillis nostris mandavimus communiri. Datum in Mysemberch per manus magistri Welizlay, prothonotarii nostri, Pragensis et Wissegradensis canonici, anno Domini millesimo C^oC^o octoagesimo quarto, pridie idus septembris, indicionis duodecime.

* Asterisco villę nunc extinctę significantur.

^a „se“ ante „tutius“ manu V 6 erasum est.

Tab. IV.

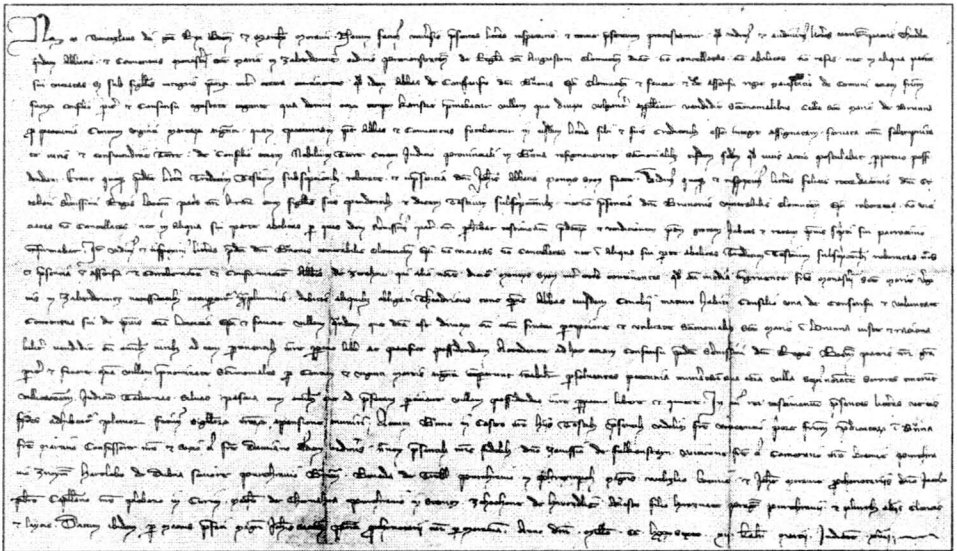
Venceslaus II., rex Bohemiae et marchio Moraviae, sanctimonialibus Cellae sanctae Mariae Virginis in Brno venditionem villae Diváky a Theoderico, abbate in Zábřdovice, factam (CDB V/1, num. 351) nec non litteras ad venditionem eiusdem villae pertinentes, scilicet a Přemyslo Otakaro II., rege Bohemiae etc. (CDB V/2, num. 633), et Brunone, episcopo Olomucensi (CDB V/1, num. 352+), datas, confirmat.

Brunae 1286 febr. 18.

Scriba: V 4 (M. Welislaus). - num. 9.

Nos Wenceslaus, Dei gracia rex Boemie et marchio Moraue, notum facimus universis presentibus litteris inspecturis et tenore presencium protestamur, quod vidimus et audivimus litteras venerabilis patris Theodrici quondam abbatis et conventus monasterii sancte Marie in Zaberdowicz, ordinis premonstratensis de regula sancti Augustini, Olomucensis diocesis, non cancellatas, non abolitas, non rasas nec in aliqua parte sui viciatas, sed sub sigillis integris ipsorum inter cetera continentes, quod idem abbas de consensu domini Brvnonis, episcopi Olomucensis, et favore et de assensu regie maiestatis, de comuni eciam fratrum suorum consilio pariter et consensu egestate cogente, qua domus eorum tempore karistie premebatur, villam, que Diuax vulgariter appellatur, vendidit sanctimonialibus Celle sancte Marie de Brunna pro peccunia centum viginti marcarum argenti, quam peccuniam ipse abbas et conventus fatebantur in eisdem litteris sibi et suis creditoribus esse integre assignatam, servata omni solempnitate iuris et consuetudine terre, de consilio eciam nobilium terre coram iudicio provinciali in Brvna resignaverunt sanctimonialibus eisdem, secundum quod iuris accio postulabat perpetuo possidendam; erant quoque predictae littere tredecim testium subscripcionibus roborate et in presencia domini Iohannis, abbatis montys Syon, facte. Vidimus quoque et inspeximus litteras felicis recordacionis domini Ottakari, serenissimi regis Boemie, patris nostri karissimi, cum sigillis suis pendentibus et decem testium subscripcionibus necnon presencia domini Brunonis, venerabilis Olomucensis episcopi, roboratas, non viciatas, non

cancellatas nec in aliqua sui parte abolitas, per quas idem serenissimus pater noster perhibeat testimonium predictorum et vendicionem ipsam gratam habens et ratam ipsius scripti sui patrocinio confirmabat. Item vidimus et inspeximus litteras predicti domini Brvnonis, venerabilis Olomucensis episcopi, non viciatas, non cancellatas nec in aliqua sui parte abolitas, tredecim testium subscriptionibus roboratas necnon et presencia et assensu et corroboracione et confirmacione abbatis de Ztrahow, qui alio nomine dicitur montys Syon, inter cetera continentes, quod cum media ingruente fratres monasterii sancte Marie Virginis in Zaberdowicz necessitatibus occuparentur quamplurimis debitis aliquibus obligati, Theodricus, tunc temporis abbas eiusdem cenobii, maturo habito consilio una de consensu et voluntate conventus sui, de ipsius eciam licencia episcopi et favore villam quandam, que dicta est Diwax, cum omni fructu, percepcione et utilitate sanctimonialibus sancte Marie in Brunna iuste et racionabiliter vendidit cum omnibus iuribus ad eam pertinentibus iure perpetuo libere ac pacifice possidendam accedente ad hoc eciam consensu predicti serenissimi domini regis Boemie, patris nostri, gracia pariter et favore, quam villam prenominate sanctimoniales pro centum et viginti marcis argenti compararunt racionabiliter persolventes pecunia numerata, in qua eciam villa sepius nominate sorores emerunt villicacionem, iudicium, tabernas, silvas, pascua cum omnibus, que ad prefatam pertinent villam, possidendas iure perpetuo libere et quiete. In cuius rei testimonium presentes litteras, ut eis fydes adhibeatur plenior, fecimus sigillorum nostrorum appensione muniri. Actum Brvnnne in castro nostro hiis testibus presentibus, videlicet fratre Wincencio, priore fratrum predicatorum in Brvnnna, fratre Martino, confessore nostro et socio eius, fratre Damiano eiusdem ordinis necnon presentibus nostris fidelibus domino Zauissio de Falkenstayn, Witicone, fratre eius, camerario nostro Boemie, purchravio Znoymensi, Hartlebo de Dubna seniore, purchravio Brvnensi, Beneda de Trobl, purchravio in Phreymperch, magistris Welizlao Boemie et Iohanne Moraue prothonotariis, domino Iacobo presbytero, capellano nostro, plebano in Curim, Matheo de Chernahora, purchravio in Stenicz, Zchechone de Hwezdlicz, Arnesto, filio Hroznate, Pragensis purchravii, et pluribus aliis clericis et laycis. Datum ibidem per manus prefati magistri Iohannis, Saccensis prepositi, prothonotarii nostri per Morauiam, anno Domini millesimo CC LXXX sexto, XII kalendas marcii, indiccione XIII^a.

Tab. V.

Venceslaus II., rex Bohemiae et marchio Moraviae, Elizabet viduae, quondam uxori Cadoldi Orphani, pro bonis Mohelnice villam Tasovice nomine concambii assignat.

Brunae 1286 febr. 26.

Scriba: V 12 (M. Johannes Saccensis). - num. 10.

Nos Wencezlaus, Dei gracia rex Boemie et marchio Morauie, ad noticiam presencium et memoriam deferimus futurorum, quod nos domine Elizabet vidue, quondam uxori Cadoldi dicti Orphani, pro bonis ipsius Mohelnice cum suis attinenciis villam nostram Tassouicz dictam sitam in provincia Znoimensi cum universis attinenciis ipsius nomine concambii assignamus iure hereditario perpetuo possidendam prefate domine Elizabet harum testimonio concedentes plenam et liberam (sic) facultatem, ut ipsa de predicta villa Tassouicz omni tempore et eciam in extrema voluntate sua ordinare possit vendendo, donando seu quocumque alio modo alienando ipsam villam iuxta sue beneplacitum voluntatis. In cuius rei testimonium presentes fieri et sigillorum nostrorum iussimus munimine roborari. Datum Brvnnne per manus magistri Iohannis, prepositi Saccensis, prothonotarii Morauie, anno Domini millesimo CC^oLXXXVI^o, quarto kalendas marcii.

Nos Wencezlaus de gracia rex Boemie et marchio Morauie ad noticiam presencium et memoriam deferimus futurorum quod nos dñe Elizabet vidue quondam uxori Cadoldi dicti Orphani pro bonis ipsius Mohelnice cum suis attinenciis villam nostram Tassouicz dictam sitam in provincia Znoimensi cum universis attinenciis ipsius nomine concambii assignamus iure hereditario perpetuo possidendam prefate dñe Elizabet harum testimonio concedentes plenam et liberam facultatem ut ipsa de predicta villa Tassouicz omni tempore et eciam in extrema voluntate sua ordinare possit vendendo donando seu quocumque alio modo alienando ipsam villam iuxta sue beneplacitum voluntatis In cuius rei testimonium presentes fieri et sigillorum nostrorum iussimus munimine roborari Datum Brvnnne per manus magistri Iohannis prepositi Saccensis prothonotarii Morauie Anno dñi millesimo CC^oLXXXVI^o quarto kalendas marcii.

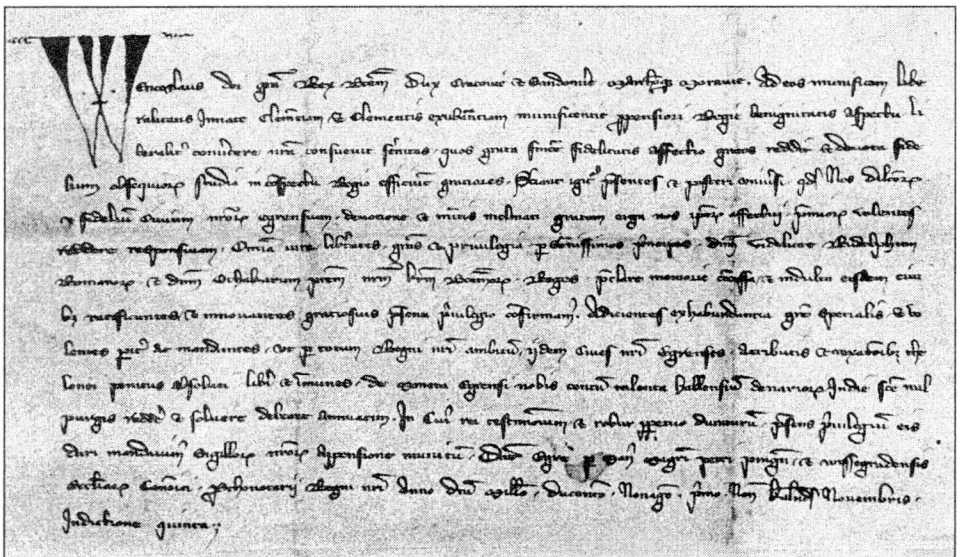
Tab. VI.

Venceslaus II., rex Bohemiae, dux Cracoviae et Sandomeriae marchioque Moraviae, civibus in Cheb omnia privilegia per Rudolfum Romanorum et Otacarum Bohemorum reges data confirmat iisdem civibus absolutionem a tributis vexationibusque theloni per totum regni Bohemiae ambitum adiciens.

Egrae 1291 oct. 24.

Scriba: V 14 (M. Simon). - num. 17.

Wenceslaus, Dei gratia rex Boemie, dux Cracouie et Sandomerie marchioque Morauie. Ad eos munificam liberalitatis innate clementiam et clementis exuberantiam munificentie propensiori regie benignitatis aspectu liberaliter convertere nostra consuevit serenitas, quos grata sincere fidelitatis affectio gratos reddit et devota fidelium obsequiorum studia in conspectu regio efficiunt gratiores. Sciant igitur presentes et posterius universi, quod nos dilectorum et fidelium civium nostrorum Egreusium devotione et meritis inclinati gratam erga nos ipsorum affectui premiorum volentes reddere responsivam omnia iura, libertates, gratias et privilegia per serenissimos principes, dominum videlicet Rudolphum Romanorum et dominum Othakarum, patrem nostrum karissimum, Boemorum reges preclare memorie, concessa et indulta eisdem civibus ratificantes et innovantes gratiosius presenti privilegio confirmamus; adicientes ex habundantia gratie specialis et volentes pariter ac mandantes, ut per totum regni nostri ambitum iidem cives nostri Egreusis a tributis et vexationibus theloniei penitus absoluti, liberi et immunes, de moneta Egreusis nobis centum talenta hallensium denariorum in die sancte Walpurgis reddere et solvere debeant annuatim. In cuius rei testimonium et robor perpetuo duraturum presens privilegium eis dari mandavimus sigillorum nostrorum appensione munitum. Datum Egre per manus magistri Petri, Pragensis et Wissegradensis ecclesiarum canonici, prothonotarii regni nostri, anno Domini millesimo ducentesimo nonagesimo primo, nono kalendas novembris, indictione quinta.

Tab. VII.

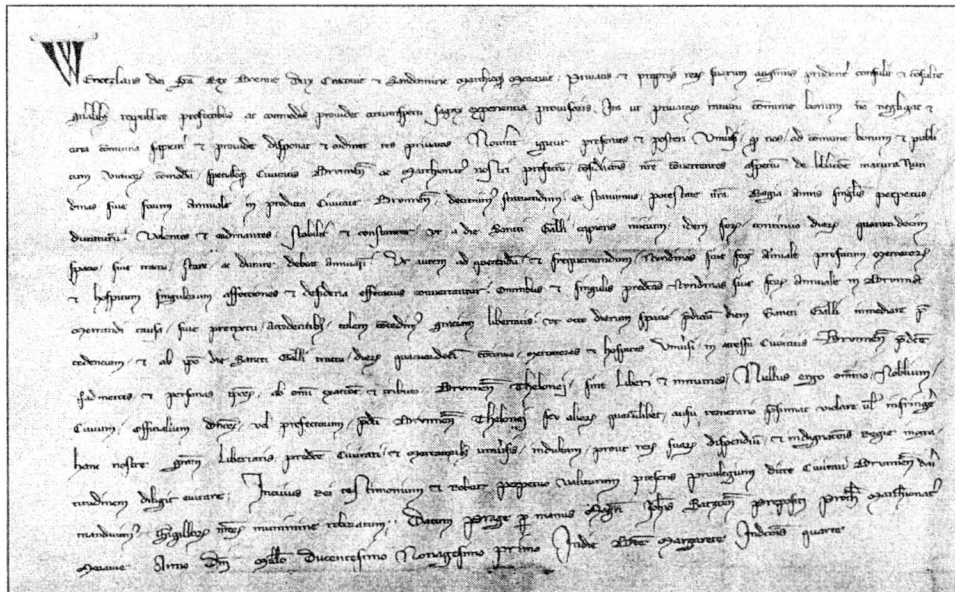
Wenceslaus II., rex Bohemiae, dux Cracoviae et Sandomeriae marchioque Moraviae, forum annuale circa festum sancti Galli in civitate Brno statuit.

Prague 1291 iul. 13.

Scriba: V 17. - num. 1.

Wencezlaus, Dei gracia rex Boemie, dux Cracouie et Sandomerie marchioque Morauie. Privatis et propriis rerum suarum augmentis prudenter consulit et consulte generalibus reipublice profectibus ac commodis providet circumspicere sagax experientia provisoris, ita ut privatorum intuitu

commune bonum non negligat et circa communia sapienter et provide disponat et ordinet res pri-
vatas. Noverint igitur presentes et posteri universi, quod nos ad commune bonum et publicum vici-
norum commodum specialemque civitatis Brvnnensis ac marchionatus nostri profectum considera-
tionis nostre convertentes aspectum deliberacione matura nundinas sive forum annuale in predicta
civitate Brvnnensi decrevimus statuendum et statuimus potestate nostra regia annis singulis per-
petuo duraturum volentes et ordinantes stabiliter et constanter, ut a die sancti Galli capiens initium
idem forum continuo dierum quatuordecim spacio sive tractu stare ac durare debeat annuatim. Ut
autem ad querendum et frequentandum nundinas sive forum annuale prefatum mercatorum et
hospitum singulorum affeccionem et desideria efficacius convertantur, omnibus et singulis pre-
dictas nundinas sive forum annuale in Brvnnna mercandi causa sive pretextu accedentibus talem
concedimus gratiam libertatis, ut octo dierum spacio predictum diem sancti Galli immediate pre-
cedendum et ab ipso die sancti Galli tractu dierum quatuordecim continuo mercatores et hospites
universi in accessu civitatis Brvnnensis predictae quoad merces et personas ipsorum ab omni exac-
cione et tributo Brvnnensis theloniei sint liberi et immunes. Nullus ergo omnino nobilium, civium,
officialium, dominorum vel prefectorum predicti Brvnnensis theloniei seu aliorum quorumlibet
ausu temerario presumat violare vel infringere hanc nostre gratiam libertatis predictae civitati
et mercatoribus universis indultam, prout rerum suarum dispendium et indignacionis regie ingratitu-
dinem diligit evitare. In cuius rei testimonium et robur perpetuo valiturum presens privilegium
dicte civitati Brvnnensi dari mandavimus sigillorum nostrorum munimine roboratum. Datum Pra-
ge per manus magistri Iohannis, Satzscensis prepositi, prothonotarii marchionatus Moraviae, anno
Domini millesimo ducentesimo nonagesimo primo, in die beate Margarete, indiccionis quarte.

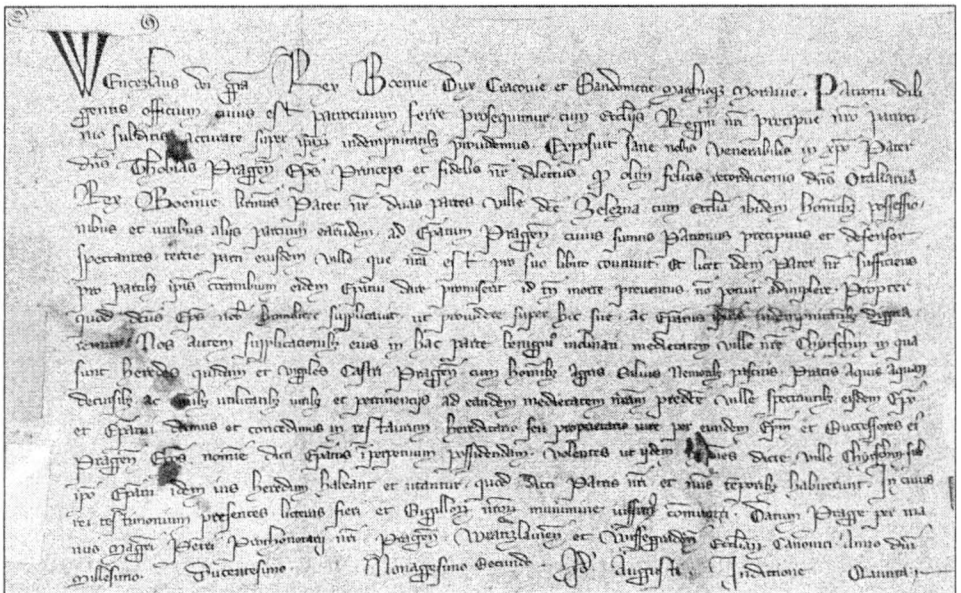
Tab. VIII.

Venceslaus II., rex Bohemiae, dux Cracoviae et Sandomeriae marchioque Moraviae, episco-
patui Pragensi medietatem villae Chržín pro duabus partibus villae Železná confert.

Pragae 1292 aug. 13.

Scriba: V 16 (M. Petrus Angeli). - num. 10 (A2).

Wencezlus, Dei gracia rex Boemie, dux Cracouie et Sandomerie marchioque Morauię. Patroni diligentis officium, cuius est patrocinium, ferre prosequimur, cum ecclesiis regni nostri, precipue nostro patrocinio subditis, accurate super ipsarum indemnitatibus providemus. Exposuit sane nobis venerabilis in Christo pater dominus Thobias, Pragensis episcopus, princeps et fidelis noster dilectus, quod olim felicitis recordacionis dominus Otakarus, rex Boemie, karissimus pater noster, duas partes ville dicte Zelezna cum ecclesia ibidem, hominibus, possessionibus et iuribus aliis parciū earundem ad episcopatum Pragensem, cuius sumus patronus precipuus et defensor, spectantes tercię parti eiusdem ville, que nostra est, pro suo libito cōnuvit. Et licet idem pater noster sufficiens pro partibus ipsis concambium eidem episcopatui dare promiserit, id tamen morte preventus non potuit adimplere, propter quod dictus episcopus nobis humiliter supplicavit, ut providere super hoc sue ac episcopatus ipsius indemnitatibus dignaremur. Nos autem supplicacionibus eius in hac parte benignius inclinati medietatem ville nostre Chyrschin, in qua sunt heredes quidam et vigiles castri Pragensis, cum hominibus, agris, silvis, nemoribus, pascuis, pratis, aquis, aquarum decursibus ac omnibus utilitatibus, iuribus et pertinenciis ad eandem medietatem nostram predictę ville spectantibus eidem episcopo et episcopatui damus et concedimus in restaurum hereditario seu proprietario iure per eundem episcopum et successores eius Pragenses episcopos nomine dicti episcopatus in perpetuum possidendam volentes, ut iidem homines dicte ville Chyrschin sub ipso episcopatu idem ius heredum habeant et utantur, quod dicti patris nostri et nostris temporibus habuerunt. In cuius rei testimonium presentes litteras fieri et sigillorum nostrorum munimine iussimus communiri. Datum Prage per manus magistri Petri, prothonotarii nostri, Pragensis, Wratizlaviensis et Wissegradensis ecclesiarum canonici, anno Domini millesimo ducentesimo nonagesimo secundo, idibus augusti, indiccione quinta.

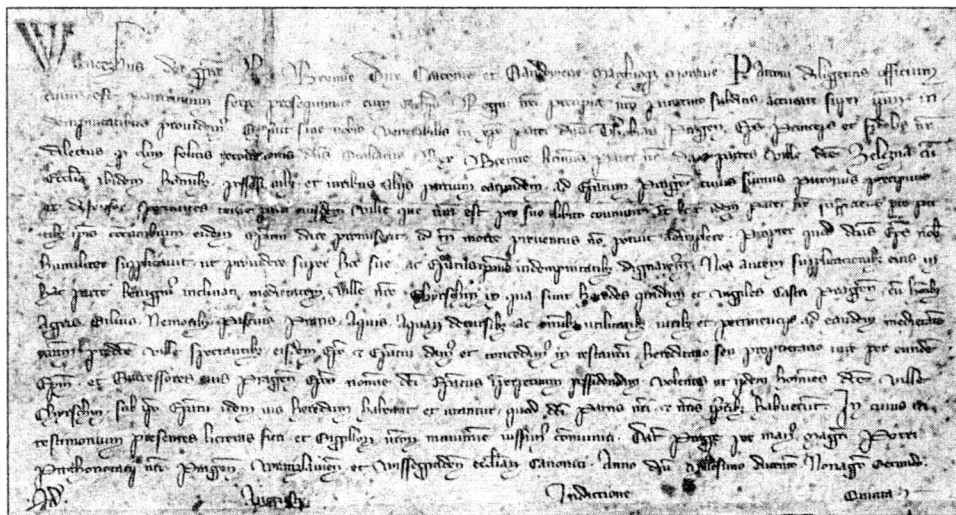
Tab. IX.

Venceslaus II., rex Bohemiae, dux Cracoviae et Sandomeriae marchioque Moraviae, episcopatui Pragensi medietatem villae Chržín pro duabus partibus villae Železná confert.

Pragae 1292 aug. 13.

Scriba: V 16 (M. Petrus Angeli). - num. 10 (A1).

Wencezlaus, Dei gracia rex Boemie, dux Cracouie et Sandomerie marchioque Morauie. Patroni diligentis officium, cuius est patrocinium, ferre prosequimur, cum ecclesiis regni nostri, precipue nostro patrocinio subditis, accurate super ipsarum indemnitatibus providemus. Exposuit sane nobis venerabilis in Christo pater dominus Thobias, Pragensis episcopus, princeps et fidelis noster dilectus, quod olim felicitis recordacionis dominus Otakarus, rex Boemie, karissimus pater noster, duas partes ville dicte Zelezna cum ecclesia ibidem, hominibus, possessionibus et iuribus aliis parciū earundem ad episcopatum Pragensem, cuius sumus patronus precipuus et defensor, spectantes terciē parti eiusdem ville, que nostra est, pro suo libito cōnuivit. Et licet idem pater noster sufficiens pro partibus ipsis concambium eidem episcopatui dare promiserit, id tamen morte preventus non potuit adimplere, propter quod dictus episcopus nobis humiliter supplicavit, ut providere super hoc sue ac episcopatus ipsius indemnitatibus dignaremur. Nos autem supplicacionibus eius in hac parte benignius inclinati medietatem ville nostre Chyršchin, in qua sunt heredes quidam et vigiles castri Pragensis, cum hominibus, agris, silvis, nemoribus, pascuis, pratis, aquis, aquarum decursibus ac omnibus utilitatibus, iuribus et pertinenciis ad eandem medietatem nostram predictę ville spectantibus eisdem episcopo et episcopatui damus et concedimus in restaurum hereditario seu proprietario iure per eundem episcopum et successores eius Pragenses episcopos nomine dicti episcopatus in perpetuum possidendam volentes, ut iidem homines dicte ville Chyršchin sub ipso episcopatu idem ius heredum habeant et utantur, quod dicti patris nostri et nostris temporibus habuerunt. In cuius rei testimonium presentes litteras fieri et sigillorum nostrorum munimine iussimus communiri. Datum Prage per manus magistri Petri, prothonotarii nostri, Pragensis, Wratzlouiensis et Wissegradensis ecclesiarum canonici, anno Domini millesimo ducentesimo nonagesimo secundo, idibus augusti, indiccione quinta.

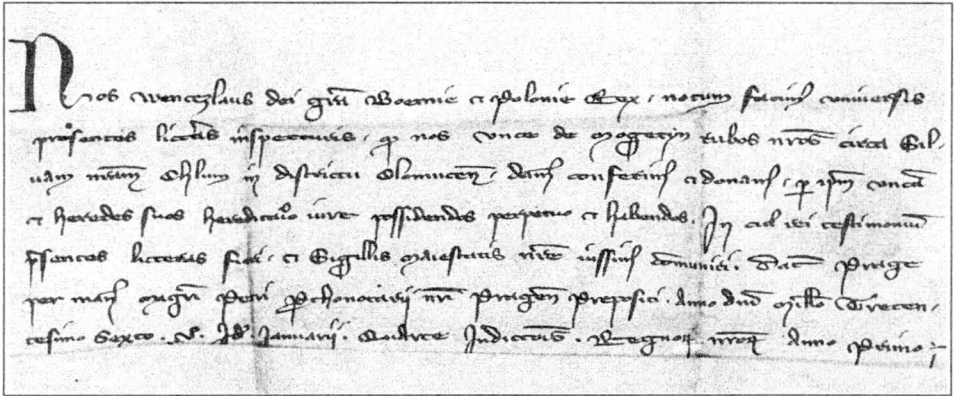
Tab. X.

Venceslaus III., rex Bohemiae et Poloniae, Uncae de Majetin rubos regales circa silvam Chlum in districtu Olomucensi confert.

Pragae 1306 ian. 9.

Scriba: V 16 (M. Petrus Angeli). - num. 51.

Nos Wencezlaus, Dei gracia Boemie et Polonie rex, notum facimus universis presentes litteras inspecturis, quod nos Vnce de Mogetyn rubos nostros circa silvam nostram Chlum in districtu Olomucensi damus, conferimus et donamus per ipsum Vncam et heredes suos hereditario iure possidendos perpetuo et habendos. In cuius rei testimonium presentes litteras fieri et sigillis maiestatis nostre iussimus communiri. Datum Prage per manus magistri Petri, prothonotarii nostri, Pragensis prepositi, anno Domini millesimo trecentesimo sexto, Vo idus ianuarii, quarte indiccionis, regnorum nostrorum anno primo.

Tab. XI.

Seu formarum libri seu registri fragmentum a Venceslao Hrubý repertum.

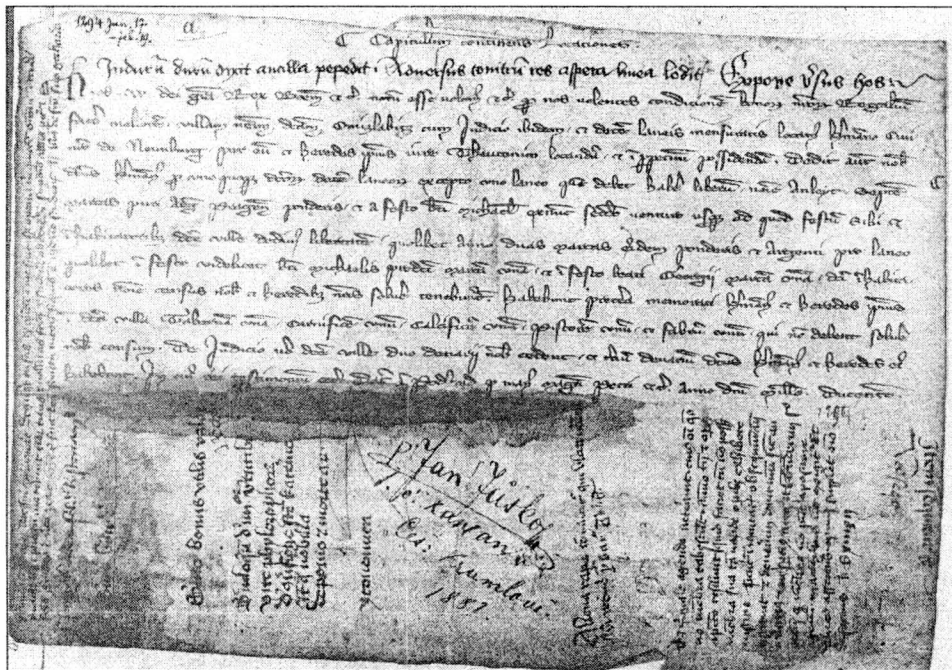
[cca. 1294].

Scriba: V 16 (M. Petrus Angeli). - num. 17.

§ Capitulum continens locaciones.

§ Nos W., Dei gracia rex Boemie etc., notum esse volumus etc., quod nos volentes condicionem bonorum nostrorum regalium facere meliorem villam nostram dictam Omizlabitz cum iudicio ibidem et decem laneis mensuratis locamus Hermanno, civi nostro de Neunburg, per eum et heredes ipsius iure Theutonico locandam et in perpetuum possidendam. Dedit autem nobis dictus Hermannus pro unoquoque dictorum decem laneorum, excepto uno laneo, quem debet habere liberum, nomine anleyt septem marcas puri argenti Pragensis ponderis et a festo beati Michaelis ex nunc secundo venturo usque ad quod festum sibi et inhabitatoribus dicte ville dedimus libertatem; quolibet anno duas marcas eiusdem ponderis et argenti pro laneo quolibet, in festo videlicet beati Michaelis predicti marcam unam et in festo beati Georgii marcam unam, dicti inhabitatores nomine census nobis et heredibus nostris solvere tenebuntur. Habebunt preterea memorati Hermannus et heredes ipsius in dicta villa tabernam unam, carnificem unum, calcificem unum, pisto-

rem unum et fabrum unum, qui non debent solvere nobis censum. De iudicio vero dicte ville duo denarii nobis cedent et tertium denarium dictus Hermannus et heredes eius habebunt. In cuius rei testimonium etc. Datum in Podbrad per manus magistri Petri etc. anno Domini millesimo ducentesimo [nonagesimo quarto, XVI kalendas februarii, indiccione VII.]

Tab. XII.

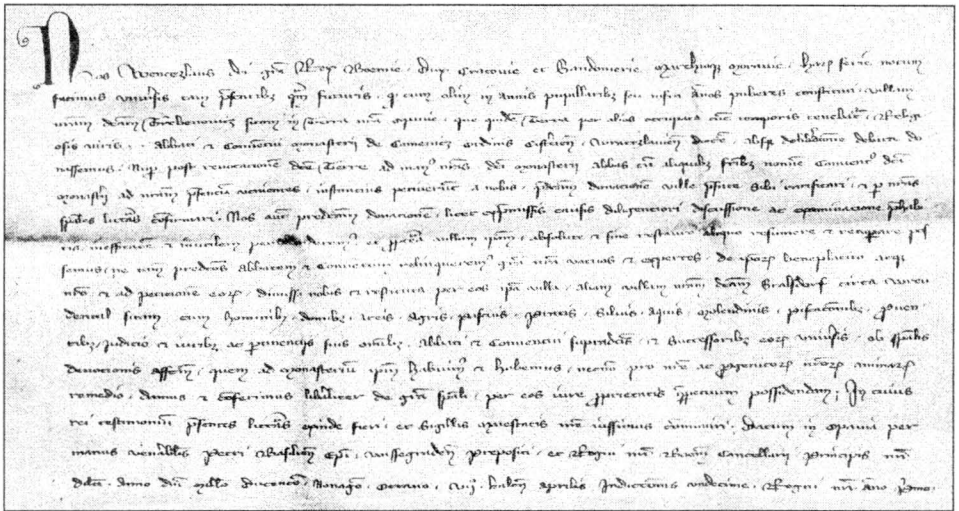
Venceslaus II., rex Bohemiae, dux Cracoviae et Sandomeriae marchioque Moraviae, monasterio de Kameniec villam Stalsdorf confert.

In Opavia 1298 mart. 26.

Scriba: V 11. - num. 4.

Nos Wenczelaus, Dei gracia rex Boemie, dux Cracouie et Sandomerie marchioque Moraue, harum serie notum facimus universis tam presentibus quam futuris, quod cum olim in annis pupillaribus seu infra annos puberes constituti villam nostram dictam Trebenouicz sitam in terra nostra Opaue, que quidem terra per alios occupata tunc temporis tenebatur, religiosus viris .. abbati et conventui monasterii de Camenicz, ordinis cisterciensis, Wratzlauensis diocesis, absque deliberacione debita donassemus; nuper post revocacionem dicte terre ad manus nostras dicti monasterii abbas cum aliquibus fratribus nomine conventus dicti monasterii ad nostram presenciam venientes instancius petiverunt a nobis predictam donacionem ville prefate sibi ratificari et per nostras speciales litteras confirmari. Nos autem predictam donacionem licet ex premissis causis diligenciori discussione ac examinacione prehabitis inefficacem et inutilem penitus videremus, et propterea villam ipsam absolute et sine restauo aliquo resumere et recuperare possemus, ne tamen predictos abbatem et conventum relinqueremus gracia nostra vacuos et expertes, de ipsorum beneplacito atque nostro et ad petitionem eorum dimissa nobis et restituta per eos ipsa villa aliam vil-

lam nostram dictam Stalsdorf circa Wreudental sitam cum hominibus, domibus, arcis, agris, pas-
cuis, pratis, silvis, aquis, molendinis, piscacionibus, proventibus, iudicio et iuribus ac pertinenciis
suis omnibus abbati et conventui supradictis et successoribus eorum universis ob specialis devoci-
onis affectum, quem ad monasterium ipsum habuimus et habemus, necnon pro nostre ac progenito-
rum nostrorum animarum remedio damus et conferimus liberaliter de gracia speciali per eos iure
proprietatis imperpetuum possidendam. In cuius rei testimonium presentes litteras exinde fieri et
sigillis maiestatis nostre iussimus communiri. Datum in Opauia per manus venerabilis Petri, Basi-
liensis episcopi, Wissegradensis prepositi et regni nostri Boemie cancellarii, principis nostri dile-
cti, anno Domini millesimo ducentesimo nonagesimo octavo, VII° kalendas aprilis, indicionis
undecime, regni nostri anno primo.

Tab. XIII.

Venceslaus II., rex Bohemiae, dux Cracoviae et Sandomeriae marchioque Moraviae, fratribus hospitalis sancti Iohannis Hierosolymitani in Mailberg emtionem cuiusdam prati apud Erdberg (Hrádek apud Jaroslavice) siti confirmat.

Brunae 1292 ian. 29.

Scriba: V 15. - num. 3.

Nos Wenceslaus, Dei gracia rex Bohemie, dux Cracovie et Sandomerie marchioque Moraue, harum serie notum facimus universis, quod cum honesti et religiosi viri .. commendator et fratres domus in Murperk, ordinis sancti Iohannis hospitalis Ierosolimitani, quoddam pratum situm aput Antiquum Erpurk, quod providus vir Conradus, miles de Zwingendorph, dictus Bohemus, hactenus iure Teutonico tenuit et possedit, pro utilitate iamdicte domus sue emerint ad habendum et possidendum idem pratum iure eciam Teutonico, quod purkrecht vulgariter nuncupatur, hac nichilominus condicione adiecta, quod prefatus commendator et predicti fratres domus eiusdem iuxta consuetudinem diuturnam a possessoribus dicti prati observatam unum talentum Wiensium denariorum ante festo sancti Georgii annis singulis, quamdiu pratum idem ad ipsam domum pertinebit, in nostram cameram nobis solvent. Cumque commendator et fratres predicti nobis humiliter sup-

plicaverint, ut empcionem ipsam nostro instrumento dignaremur de nostra clemencia confirmare, nos devotis supplicacionibus commendatoris et fratrum eorundem de predicto Murperk propter sue devocionis merita benignius inclinati empcionem eandem modo premissa per eos factam ex certa nostra sciencia ratam et gratam habemus ac ipsam presentis scripti patrocinio communimus. In cuius rei testimonium presentes fieri et sigillorum nostrorum munimine fecimus roborari. Datum Brunne per manus magistri Iohannis, Sacensis prepositi, prothonotarii nostri Morauie, anno Domini millesimo ducentesimo nonagesimo secundo, quarto kalendas februarii.

N^o Venceslaus de gra Rex Bohem, Dux Caricie et Sandomie, archiepiscopus
 Moravie, hinc fore novum facimus omnibus, quod cum honeste a ceteris viri-
 commendator a fratre domus in quiperle ordinis s^ci Iohannis hospitalium Jerusalem
 quiddam primum finem apud Anagnin et parochia quod dicitur in comitatu milis de
 Gungandri de Bohem, facionis iure Teacimus comite a possidet quare
 iudice domus sue emere, ad habendum a possidendum dem primum, iure et Teacimus
 meo a parochie vulgare nuncupatur, hoc meliori dicitur aduocari, quod p^rparat
 commendator a p^rda fratre domus iudice, supra educeadine dicitur a possidendo de
 prax obseruam, cum Teacimus, anagnin, denariet, an p^rsto s^ci Georgii, omnes
 singulis, quod prax idem ad ipam domum p^ruenit, in man^u comitis non soluit
 cumq^{ue} commendator a fratre p^rda, non humiliter supplicauit, ut Empcionem ipam
 nro imp^ruicio dignaret, dem dicitur infirmare, nos dicitur supplicacionibus
 commendator a fratre coram, de p^rda quiperle p^ro sue dicitur merca
 Congru in dicitur, Empcionem eandem, modo p^rmisso a eod^{em} faciam, quod nra
 faciam, etiam a gratiam habem, ac ipam p^rsentia s^ci p^rparat^{is} dicitur
 Incaus, nra infirmare p^rsentia fieri, a sigillorum nro munimine facimus
 roborari, Datum Brunne, p^r man^u magistri Iohannis Sacensis prepositi, prothonotarii
 in Moravie anno d^{omi}nⁱ millesimo ducentesimo nonagesimo secundo, quarto
 Bth februarii

Tab. XIV.

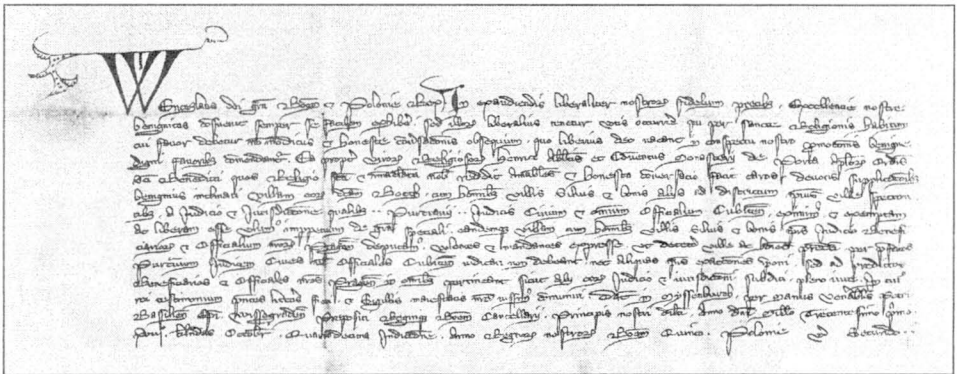
Venceslaus II., Bohemiae et Poloniae rex, ad instantiam Henrici abbatis et conventus monasterii in Postoloprty villam Boč a iudicio et iurisdictione officialium Cubitensium (Loket) eximit eandem villam iudicio beneficiariorum officialiumque Pragensium deputans.

In Nižbor 1301 sept. 14.

Scriba: V 29. - num. 5.

Wencezlau, Dei gracia Boemie et Polonie rex. In exaudiendis liberaliter nostrorum fidelium precibus excellencie nostre benignitas consuevit semper se facilem exhibere, sed illorum liberalius tenetur votis occurrere, qui per sancte religionis habitum, cui favor debetur non modicus et honeste conversacionis obsequium, quo liberius Deo vacant, in conspectu nostro promociionis benigne digni favoribus commendantur. Ea propter virorum religiosorum Henrici abbatis et conventus monasterii de Porta Apostolorum, ordinis sancti Benedicti, quos religio sancta et immaculata nobis reddit amabiles et honesta conversacio facit caros, devotis supplicacionibus benignius inclinati villam eorum dictam Bocch cum hominibus, villis, silvis et bonis aliis ad districtum ipsius ville

spectantibus a iudicio et iurisdiccione qualibet .. purcravii, .. iudicis, civium et omnium officialium Cubitensium eximimus et exemptam ac liberam esse volumus imperpetuum de gracia speciali eandemque villam cum hominibus, villis, silvis et bonis ipsis iudicio beneficiariorum et officialium nostrorum Pragensem deputamus volentes et mandantes expresse, ut decetero ville ac homines predicti per prefatos purcravium, iudicem, cives vel officiales Cubitenses iudicari non debeant nec aliquas ipsis exactiones imponi, sed ad predictos beneficiarios et officiales nostros Pragenses in omnibus pertineant sicut alii eorum iudicio et iurisdictioni subditi pleno iure. In cuius rei testimonium presentes litteras fieri et sigillis maiestatis nostre iussimus communiri. Datum in Myssenburch per manus venerabilis Petri, Basiliensis episcopi, Wissegradensis prepositi regniue Boemie cancellarii, principis nostri dilecti, anno Domini millesimo trecentesimo primo, XVIII° kalendas octobris, quartadecima indicione, anno regnorum nostrorum Boemie quinto, Polonie vero secundo.

Tab. XV.

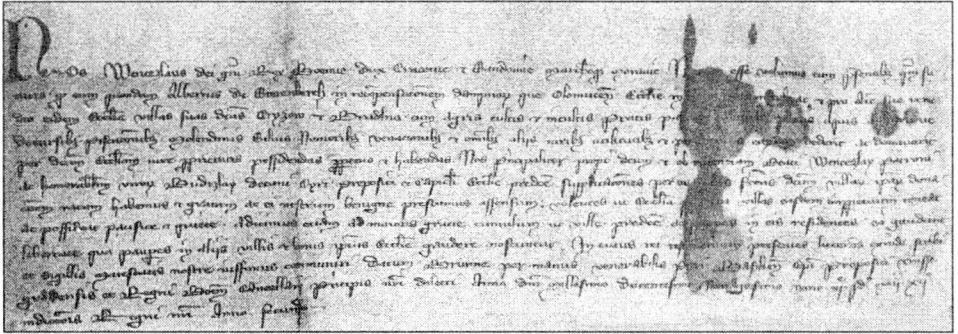
Venceslaus II., rex Bohemiae, dux Cracoviae et Sandomeriae marchioque Moraviae, ecclesiae Olomucensi villas Křížov et Bradlov, quas quondam Albertus de Sternberg in recompensationem dampnorum suorum eidem ecclesiae dedit, confirmat.*

Brunae 1299 maii 14.

Scriba: V 30. - num. 1.

Nos Wencezlaus, Dei gracia rex Boemie, dux Cracouie et Sandomerie marchioque Moraue, notum esse volumus tam presentibus quam futuris, quod cum quondam Albertus de Sterenberch in recompensationem dampnorum, que Olomucensi ecclesie in bonis eius intulerat, et pro anime sue remedio eidem ecclesie villas suas dictas Cryzow et Bradlna cum agris cultis et incultis, pratis, pascuis, montibus, planis, aquis aquarumve decursibus, piscacionibus, molendinis, silvis, nemoribus, venacionibus et omnibus aliis iuribus, utilitatibus et pertinenciis earundem dedit ac donaverit per dictam ecclesiam iure proprietatis possidendas perpetuo et habendas; nos principaliter propter Deum et ob reverenciam beati Wencezlay patroni ac honorabilium virorum Budizlay decani, Cyri prepositi et capituli ecclesie predictae supplicationes per eos nobis factas dictam villarum ipsarum donacionem ratam habemus et gratam ac ei nostrum benigne prestamus assensum volentes, ut ecclesia predicta villas easdem imperpetuum teneat ac possideat pacifice et quiete. Adiciamus eciam ad maioris gracia cumulum, ut ville predictae ac pauperes in eis residentes ea gaudent (*sic*) libertate, qua pauperes in aliis villis et bonis ipsius ecclesie gaudere noscuntur. In cuius rei

testimonium presentes litteras exinde scribi et sigillis maiestatis nostre iussimus communiri. Datum Brunne per manus venerabilis Petri, Basiliensis episcopi, prepositi Wissegradensis et regni Boemie cancellarii, principis nostri dilecti, anno Domini millesimo ducentesimo nonagesimo nono, II° (sic) idus maii, XII° (sic) indiccionis, regni nostri anno secundo.

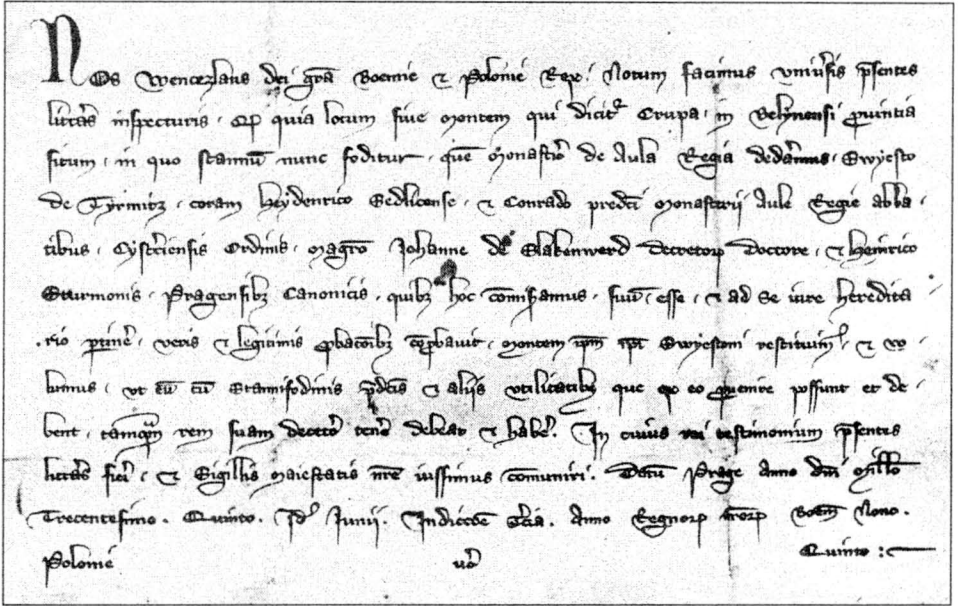
Tab. XVI.

Venceslaus II., rex Bohemiae et Poloniae, Zvěstoni de Trmice montem Krupka cum stannifodinis ibidem restituit.

Prage 1305 iun. 13.

Scriba: V 41. - num. 9.

Nos Wencezlaus, Dei gracia Boemie et Polonie rex, notum facimus universis presentes litteras inspecturis, quod quia locum sive montem, qui dicitur Crupa, in Belynensi provincia situm, in quo stannum nunc foditur, quem monasterio de Aula Regia dederamus, Swyesto de Tyrmitz coram Heydenrico Sedlicense et Conrado, predicti monasterii Aule Regie abbatibus, cystericiensis ordinis, magistro Iohanne de Slakenwerd, decretorum doctore, et Heinricho Sturmonis, pragensibus canonicis, quibus hoc commiseramus, suum esse et ad se iure hereditario pertinere veris et legitimis probacionibus comprobavit, montem ipsum ipsi Swyestoni restituumus et volumus, ut eum cum stannifodinis predictis et aliis utilitatibus, que ex eo provenire possunt et debent, tamquam rem suam decetero tenere debeat et habere. In cuius rei testimonium presentes litteras fieri et sigillis maiestatis nostre iussimus communiri. Datum Prage anno Domini millesimo trecentesimo quinto, idibus iunii, indiccione tertia, anno regnorum nostrorum Boemie nono, Polonie vero quinto.

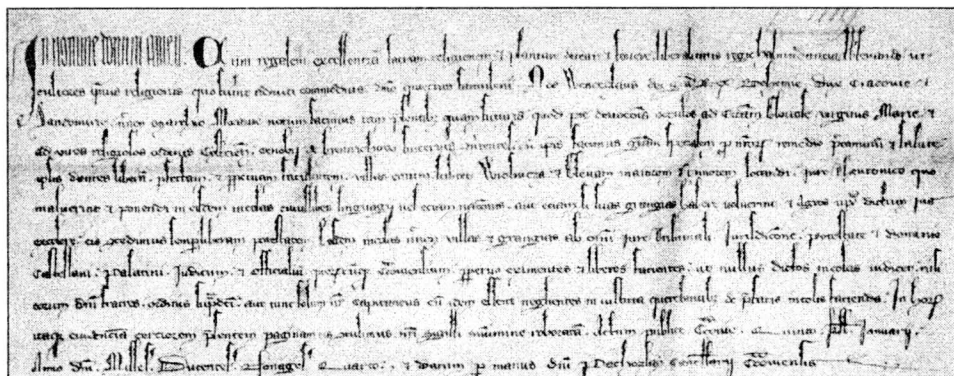
Tab. XVII.

Venceslaus II., rex Bohemiae, dux Cracoviae et Sandomeriae marchioque Moraviae, coenobio de Henryków facultatem villas Wroźnice, Glew et Glewiec iure Teutonico locandi et in iisdem incolas ponendi dat eosdem incolas ab omni iurisdictione iudicum officialiumque Cracoviensium eximens.

Cracoviae 1294 dec. 28.

Scriba: V 24. - num. 1.

In nomine Domini amen. Cum regalem excellenciam sacram religionem et plantare deceat et fovere liberalitatis regie habundancia sublevando, ut cultores ipsius religionis, quo fuerint adiuti commodius, Domino quociens famulentur, nos Wencezlaus, Dei gracia rex Bohemie, dux Cracouie et Sandomirie nec non marchio Moraue, notum facimus tam presentibus quam futuris, quod pie devocionis oculos ad ecclesiam gloriose Virginis Marie et ad viros religiosos, ordinis cystercien- sis, cenobii de Heinrichow sincerius convertentes cum ipsis facimus gratiam specialem pro nos- trorum remedio peccaminum et salute, ipsis dantes liberam, perfectam et perpetuam facultatem villas eorum, scilicet Wrosnicza et Gleuam Maiorem et Minorem, locandi iure Theutonico, quo maluerint, et ponendi in eisdem incolas cuiuslibet linguagii vel eciam nacionis, aut eciam si suas grangias habere voluerint et agros iuxta dictum ius excolere, eis concedimus semper liberam pote- statem eosdem incolas nec non villas et grangias ab omni iure tribunali, iurisdictione, potestate et dominio castellani, palatini, iudicum et officialium quorumcumque Cracouiensium perpetuo exi- mentes et liberos facientes, ut nullus dictos incolas iudicet, nisi eorum domini, fratres ordinis supradicti, aut tunc solum noster capitaneus, cum idem essent negligentes in iusticia querelantibus de prefatis incolis facienda. In horum itaque evidenciam cerciorem presentem paginam eis contu- limus nostri sigilli munimine roboratam. Actum publice Cracouie, quinto kalendas ianuarii, anno Domini millesimo ducentesimo nonagesimo quarto, et datum per manus domini Pachozlay, can- cellarii Cracouiensis.

DIE URKUNDENSCHRIFT IN DER KANZLEI WENZELS II. (1283–1305) UND WENZELS III. (1305–1306)

I. (Schreiberübersicht).

Die Studie „Die Urkundenschrift in der Kanzlei Wenzels II. (1283–1305) und Wenzels III. (1305–1306)“ bildet einerseits einen partikularen Beitrag zur Entwicklung der Urkundenschrift in Böhmen und Mähren am Ende des XIII. und am Anfang des XIV. Jhs., andererseits ein Glied in einer Reihe von Vorstudien, die die Weiterführung der Edition *Codex diplomaticus et epistolaris regni Bohemiae (CDB)* für die Jahre 1283–1306 (resp. 1310) begleiten.

In der ersten Abteilung dieser Studie beschäftige ich mich mit Revision der bisherigen Schreiberidentifizierungen in den Urkunden Wenzels II. und Wenzels III. In ihrer Kanzlei wurden 43 Schreiberhände (V 1° bis V 43) identifiziert, ihre Produktion ist nicht nur im Rahmen der Kanzlei Wenzels II. und Wenzels III., sondern auch in den Kanzleien anderer Urkundenemittenten, beziehungsweise auf eventuellen Handschriftenfragmenten gefolgt.

